

Turystyka w województwie śląskim w latach 2015-2017

Tourism in śląskie voivodship
in the years 2015-2017

Turystyka w województwie śląskim w latach 2015-2017

Tourism in śląskie voivodship in the years 2015-2017

Opracowanie merytoryczne:

Content-related works:

Urząd Statystyczny w Katowicach. Śląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Katowice. Śląski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski:

Editorial team:

Anna Owczarek, Zofia Płoszaj-Witkowicz

Kierujący:

Supervisor:

Ilona Żurek

Prace redakcyjne:

Editorial work:

Elżbieta Panasiuk

Tłumaczenie:

Translation:

Alicja Pawłowska-Pal

Skład i opracowanie graficzne:

Typesetting and graphics:

Sylwia Arendt-Bierońska, Monika Lichota-Czapła, Andrzej Poloczek, Piotr Porwisz, Iwona Więcek

Projekt okładki

Cover design

Piotr Porwisz

Zdjęcia zamieszczone na okładce

Photographs on the cover

Piotr Porwisz

ISBN 978-83-89641-87-8 (książka) *(book)*

ISBN 978-83-89641-88-5 (forma elektroniczna on-line) *(on-line)*

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie publikacji pt. „Turystyka w województwie śląskim w latach 2015-2017”, ukazującej się po raz pierwszy w ramach serii wydawniczej „Analizy statystyczne”.

Publikacja zawiera informacje w zakresie charakterystyki i wykorzystania bazy turystycznych obiektów noclegowych w przekroju terytorialnym województwa.

Ponadto opracowanie prezentuje informacje dotyczące m.in. walorów przyrodniczych, infrastruktury transportowej, ośrodków kultury i zaplecza sportowo-rekreacyjnego, bazy uzdrowiskowej województwa i turystyki kwalifikowanej organizowanej przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Opracowanie składa się z części analitycznej uzupełnionej graficzną prezentacją wybranych zagadnień w postaci wykresów i map oraz uwag metodologicznych zawierających definicje podstawowych pojęć i wskaźników.

Publikacja dostępna jest również na stronie internetowej Urzędu Statystycznego katowice.stat.gov.pl wraz z częścią tabelaryczną w postaci tablic Excel.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich zainteresowanych problematyką turystyki w województwie śląskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, lipiec 2018 r.

Preface

I would like to present the next edition of the publication "Tourism in śląskie voivodship in the years 2015-2017", published for the first time under the "Statistical analyses" series.

The publication contains information on the characteristics and use of tourist accommodation establishments in territorial breakdown of the voivodship.

Moreover, the elaboration presents information on, among others, natural values, transport infrastructure, cultural centres as well as sports and recreational facilities, the spa base of the voivodship and qualified tourism organized by the Polish Tourist and Sightseeing Society.

The publication consists of an analytical part supplemented with a graphical presentation of selected themes in the form of graphs and maps as well as methodological notes containing definitions of basic concepts and indicators.

The publication is also available on the website of the Statistical Office katowice.stat.gov.pl, together with the tabular part in the form of Excel tables.

I hope that the elaboration will be a useful source of knowledge for all those interested in the subject of tourism in śląskie voivodship.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, July 2018

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	8
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	
Synteza	9
<i>Executive summary</i>	
1. Położenie i walory przyrodnicze	11
<i>1. Location and natural values</i>	
2. Infrastruktura transportowa	15
<i>2. Transport infrastructure</i>	
3. Kultura i sport	17
<i>3. Culture and sport</i>	
4. Turystyczna baza noclegowa	24
<i>4. Tourist accommodation establishments</i>	
5. Placówki gastronomiczne	27
<i>5. Catering establishments</i>	
6. Zaplecze sportowo-rekreacyjne, rehabilitacyjne i konferencyjne oraz udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo	28
<i>6. Sport and recreation as well as rehabilitation facilities, conference facilities and facilities for the disabled</i>	
7. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	30
<i>7. Occupancy in tourist accommodation establishments</i>	
7.1. Turyści korzystający z noclegów	30
<i>7.1. Tourists accommodated</i>	
7.2. Udzielone noclegi	33
<i>7.2. Nights spent (overnight stay)</i>	
7.3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	34
<i>7.3. Occupancy rate of bed places</i>	
7.4. Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych	36
<i>7.4. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities</i>	
8. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w przekroju terytorialnym	37
<i>8. Tourist accommodation establishments and their use in territorial breakdown</i>	
9. Podmioty i pracujący związani z turystyką	40
<i>9. Entities and employed persons connected with tourism</i>	
9.1. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON	40
<i>9.1. Entities recorded in the REGON register</i>	
9.2. Pracujący	41
<i>9.2. Employed persons</i>	
9.3. Podmioty wpisane do CEOTiPT	42
<i>9.3. Entities recorded in the CEOTiPT</i>	
10. Wydatki na turystykę	44
<i>10. Expenditure on tourism</i>	
11. Turystyka kwalifikowana	45
<i>11. Qualified tourism</i>	
12. Turystyka uzdrowiskowa	47
<i>12. Spa tourism</i>	
Uwagi metodologiczne	51
<i>Methodological notes</i>	

Tablice

Tables

	Str. Page
Tablica 1. Parki krajobrazowe w 2016 r.	12
<i>Table 1. Landscape parks in 2016</i>	
Tablica 2. Pomniki przyrody (2015, 2016)	13
<i>Table 2. Monuments of nature (2015, 2016)</i>	
Tablica 3. Szlaki turystyczne według rodzajów (2015, 2016, 2017)	14
<i>Table 3. Tourist trails by type (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 4. Ruch graniczny obywateli polskich i cudzoziemców z krajami nienależącymi do strefy Schengen w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice (2015, 2016, 2017)	15
<i>Table 4. Cross-border movement of Polish citizens and foreigners with non-Schengen countries at Katowice – Pyrzowice Airport (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 5. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice (2015, 2016)	16
<i>Table 5. Passenger traffic at Katowice – Pyrzowice Airport (2015, 2016)</i>	
Tablica 6. Muzea i instytucje paramuzealne w 2017 r.	18
<i>Table 6. Museums and museum-related institutions in 2017</i>	
Tablica 7. Teatry, instytucje muzyczne i przedsiębiorstwa estradowe w 2017 r.	19
<i>Table 7. Theatres, music institutions and entertainment enterprises in 2017</i>	
Tablica 8. Kina stałe w 2017 r.	20
<i>Table 8. Fixed cinemas in 2017</i>	
Tablica 9. Biblioteki publiczne z filiami (2015, 2016, 2017)	21
<i>Table 9. Public libraries with branches (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 10. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2017 r.	22
<i>Table 10. Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2017</i>	
Tablica 11. Imprezy masowe w 2017 r.	23
<i>Table 11. Mass events in 2017</i>	
Tablica 12. Pracujący w podmiotach związanych z turystyką w województwie śląskim w 2016 r. według statusu zatrudnienia i działów PKD 2007	41
<i>Table 12. Employed persons in entities connected with tourism in śląskie voivodship in 2016 by employment status and divisions of the PKD 2007</i>	
Tablica 13. Podmioty wpisane do CEOTiPT (2015, 2016, 2017)	42
<i>Table 13. Entities recorded in the CEOTiPT (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 14. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2015, 2016)	44
<i>Table 14. Average monthly expenditures per capita in households (2015, 2016)</i>	
Tablica 15. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale turystyka w województwie śląskim (2015, 2016)	44
<i>Table 15. Expenditures of local government units in the division tourism in śląskie voivodship (2015, 2016)</i>	
Tablica 16. Turystyka kwalifikowana w województwie śląskim (2015, 2016, 2017)	45
<i>Table 16. Qualified tourism in śląskie voivodship (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 17. Zakłady uzdrowiskowe (2015, 2016, 2017)	47
<i>Table 17. Health establishments (2015, 2016, 2017)</i>	
Tablica 18. Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego (2015, 2016, 2017)	49
<i>Table 18. Health resort facilities (2015, 2016, 2017)</i>	

Wykresy

Graphs

	Str. Page
Wykres 1. Rezerваты przyrody według typów w 2016 r.	12
<i>Graph 1. Nature reserves by type in 2016</i>	
Wykres 2. Struktura szlaków turystycznych według rodzajów (2015, 2016, 2017)	14
<i>Graph 2. Structure of tourist trails by type (2015, 2016, 2017) .....</i>	
Wykres 3. Przekroczenia granicy Polski w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice według miesięcy w 2017 r.	15
<i>Graph 3. Polish border crossing in Katowice – Pyrzowice Airport by months in 2017</i>	
Wykres 4. Ruch międzynarodowy pasażerów w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice (przyjazdy i wyjazdy) [2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016]	16
<i>Graph 4. International traffic of passengers at the Katowice – Pyrzowice Airport (arrivals and departures) [2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016]</i>	
Wykres 5. Struktura parków i ogrodów historycznych według rodzajów (2015, 2016)	17
<i>Graph 5. Structure of parks and historical gardens by type (2015, 2016)</i>	
Wykres 6. Zwiedzający muzea i wystawy według wybranych rodzajów (2015, 2016, 2017)	19
<i>Graph 6. Museum and exhibition visitors by selected types (2015, 2016, 2017)</i>	
Wykres 7. Struktura czytelników bibliotek publicznych według grup wieku (2016, 2017)	21
<i>Graph 7. Structure of public library readers by age groups (2016, 2017)</i>	
Wykres 8. Stopień wykorzystania obiektów w celach sportowo-rekreacyjnych w 2014 r.	23
<i>Graph 8. Degree of utilization of objects for sports and recreation purposes in 2014</i>	
Wykres 9. Struktura turystycznych obiektów noclegowych według grup i rodzajów obiektów w 2017 r.	24
<i>Graph 9. Structure of tourist accommodation establishments by groups and types of facilities in 2017</i>	
Wykres 10. Struktura obiektów hotelowych według kategorii w 2017 r.	25
<i>Graph 10. Structure of hotels and similar facilities by category in 2017</i>	
Wykres 11. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według grup i rodzajów obiektów w 2017 r.	26
<i>Graph 11. Structure of bed places in tourist accommodation establishments by group and type of facilities in 2017</i>	
Wykres 12. Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów w 2017 r.	27
<i>Graph 12. Structure of catering establishments in tourist accommodation facilities by type of facilities in 2017</i>	
Wykres 13. Struktura sal konferencyjnych według rodzajów obiektów w 2017 r.	29
<i>Graph 13. Structure of conference rooms by type of facilities in 2017</i>	
Wykres 14. Średni czas pobytu turystów w wybranych obiektach noclegowych w 2017 r.	31
<i>Graph 14. Average length of stay of tourists in selected accommodation facilities in 2017</i>	
Wykres 15. Struktura turystów korzystających z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2017 r.	32
<i>Graph 15. Structure of tourists using tourist accommodation establishments by months in 2017</i>	
Wykres 16. Struktura turystów zagranicznych korzystających z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2017 r.	32
<i>Graph 16. Structure of foreign tourists using tourist accommodation establishments by months in 2017</i>	
Wykres 17. Struktura noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.	33
<i>Graph 17. Structure of nights spent in tourist accommodation facilities by months in 2017</i>	

	Str. Page
Wykres 18. Struktura noclegów udzielonych turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.	34
<i>Graph 18. Structure of nights spent by foreign tourists in tourist accommodation facilities by months in 2017</i>	
Wykres 19. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w wybranych turystycznych obiektach noclegowych (2016, 2017)	35
<i>Graph 19. Occupancy rate of bed places in selected tourist accommodation facilities (2016, 2017)</i>	
Wykres 20. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.	35
<i>Graph 20. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation facilities by months in 2017</i>	
Wykres 21. Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według miesięcy w 2017 r.	36
<i>Graph 21. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities by months in 2017</i>	
Wykres 22. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON związane z turystyką w województwie śląskim według działów PKD 2007 (2015, 2016, 2017)	40
<i>Graph 22. Entities recorded in the REGON register connected with tourism in śląskie voivodship by the PKD 2007 divisions (2015, 2016, 2017)</i>	
Wykres 23. Struktura pracujących w podmiotach związanych z turystyką w województwie śląskim według działów PKD 2007 (2015, 2016)	42
<i>Graph 23. Structure of employed persons in entities connected with tourism in śląskie voivodship by the PKD 2007 divisions (2015, 2016)</i>	
Wykres 24. Struktura podmiotów wpisanych do CEOTiPT w województwie śląskim według form prawnych (2015, 2016, 2017)	43
<i>Graph 24. Structure of entities recorded in the CEOTiPT in śląskie voivodship by legal forms (2015, 2016, 2017)</i>	
Wykres 25. Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w zakładach uzdrowiskowych według miesięcy w 2017 r.	48
<i>Graph 25. Tourists accommodated and nights spent in health establishments by months in 2017</i>	
Wykres 26. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych według miesięcy (2015, 2016, 2017)	48
<i>Graph 26. Occupancy rate of bed places in health establishments by months (2015, 2016, 2017)</i>	

Mapy Maps

	Str. Page
Mapa 1. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej według powiatów w 2017 r.	37
<i>Map 1. Accommodation base density rate by powiats in 2017</i>	
Mapa 2. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według powiatów w 2017 r.	37
<i>Map 2. Tourism density indicator by powiats in 2017</i>	
Mapa 3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2017 r.	39
<i>Map 3. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 4. Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według powiatów w 2017 r.	39
<i>Map 4. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities by powiats in 2017</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable due to the layout of a table.</i>
„W tym” <i>Of which</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>
ha	hektar <i>hectare</i>
km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
p. proc <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
r.	rok <i>year</i>
m.in. <i>i.a.</i>	między innymi <i>among others</i>
np. <i>e.g.</i>	na przykład <i>for example</i>
tj. <i>i.e.</i>	to jest <i>that is</i>
ozn. <i>i.e.</i>	to znaczy <i>that is</i>
itp. <i>etc.</i>	i tym podobne <i>and the like</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
CEOTIPT	Centralna Ewidencja Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych <i>Central Register of Tourism Organizers and Tourist Agents</i>

Synteza

W końcu lipca 2017 r. w województwie śląskim czynnych było 645 turystycznych obiektów noclegowych, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi), z których 327 to obiekty należące do grupy obiekty hotelowe, a 318 to pozostałe obiekty. Z ogólnej liczby obiektów 590 oferowało wypoczynek całoroczny. Jedna czwarta turystycznych obiektów noclegowych usytuowana była w powiecie cieszyńskim (161). Duża ilość turystycznych obiektów noclegowych skupiona była na terenie powiatu żywieckiego (108).

Obiekty turystyczne zlokalizowane na terenie województwa stanowiły 6,0% wszystkich działających w kraju, przy powierzchni województwa stanowiącej 3,9% powierzchni kraju i liczbie ludności stanowiącej 11,8% ludności Polski.

Według stanu w końcu lipca 2017 r. turystyczne obiekty noclegowe dysponowały 47,2 tys. miejsc noclegowych, w tym 42,3 tys. (89,7%) to miejsca noclegowe całoroczne. Obiekty hotelowe oferowały 27,9 tys. miejsc noclegowych, a pozostałe obiekty – 19,3 tys. miejsc noclegowych.

W turystycznych obiektach noclegowych województwa śląskiego (według stanu w końcu lipca 2017 r.) dostępnych było 581 placówek gastronomicznych, z tego 267 restauracji, 191 barów, 92 stołówki i 31 punktów gastronomicznych (np. smażalni, pijalni, lodziarni czy bufetów).

Wyniki badania wykorzystania bazy noclegowej w województwie śląskim w 2017 r. wykazały, że w turystycznych obiektach noclegowych zatrzymało się 2596,6 tys. turystów, tj. o 7,8% więcej niż w roku poprzednim. Z turystycznej bazy noclegowej skorzystało 374,8 tys. turystów zagranicznych, którzy stanowili 14,4% wszystkich turystów odwiedzających województwo śląskie. Najwięcej osób korzystających z turystycznych obiektów noclegowych odnotowano w: powiecie cieszyńskim (19,4% turystów odwiedzających województwo śląskie), Katowicach (15,1%), Częstochowie (8,6%), powiecie bielskim (7,5%), żywieckim (5,6%), Bielsku-Białej (4,6%) oraz w Gliwicach (4,3%).

W 2017 r. w województwie śląskim turystom udzielono 5810,3 tys. noclegów (wzrost o 6,6% w porównaniu z 2016 r.), z czego 63,5% przypadało na obiekty hotelowe – 3688,8 tys. noclegów (wzrost o 5,6%). Najwięcej noclegów udzielono w hotelach – 3053,9 tys. noclegów (wzrost o 5,5%), zakładach uzdrowiskowych – 649,6 tys. noclegów (wzrost o 1,4%) oraz w innych obiektach hotelowych – 576,2 tys. noclegów (wzrost o 5,9%).

Executive summary

At the end of July 2017, there were 645 tourist accommodation establishments in śląskie voivodship, with 10 or more beds (including rooms for rent and agrotourism lodgings), 327 of which belong to the group of hotels and similar facilities, and 318 are other facilities. Of the total number of facilities, 590 offered all-year-round recreation. Every fourth tourist accommodation facility was located in the cieszyński powiat (161). A large number of tourist accommodation facilities were concentrated in the żywiecki powiat (108).

Tourist facilities located in the voivodship accounted for 6.0% of all those operating in the country, with the area of the voivodship constituting 3.9% of the country's area and the population constituting 11.8% of the population of Poland.

As of the end of July 2017, tourist accommodation facilities had at their disposal 47.2 thous. bed places, including 42.3 thous. (89.7%) all-year-round bed places. Hotels and similar facilities offered 27.9 thous. bed places, and other facilities – 19.3 thous. bed places.

In tourist accommodation establishments of śląskie voivodship (as at the end of July 2017) there were 581 catering establishments available, of which 267 restaurants, 191 bars, 92 canteens and 31 food stands (e.g. fry houses, drink bars, ice cream parlours or snack-bars).

The results of surveys on the use of the accommodation base in śląskie voivodship in 2017 showed that in tourist accommodation facilities there were 2596.6 thous. tourists, i.e. by 7.8% more than in the previous year. The tourist accommodation base was used by 374.8 thous. foreign tourists, who accounted for 14.4% of all tourists visiting śląskie voivodship. Most tourists accommodated in tourist accommodation facilities were recorded in: cieszyński powiat (19.4% of tourists visiting śląskie voivodship), Katowice (15.1%), Częstochowa (8.6%), bielski powiat (7.5%), żywiecki powiat (5.6%), Bielsko-Biała (4.6%) and Gliwice (4.3%).

In 2017, in śląskie voivodship 5810.3 thous. nights were spent by tourists (increase by 6.6% compared to 2016), of which 63,5% was noted in hotels and similar facilities – 3688.8 thous. nights spent (increase by 5.6%). The highest number of nights spent was observed in hotels – 3053.9 thous. nights (increase by 5.5%), health establishments – 649.6 thous. nights (increase by 1.4%) and other hotel facilities – 576.2 thous. nights (increase by 5.9%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r. we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego wyniósł 36,0% (o 1,7 p. proc. więcej niż w roku poprzednim). W obiektach hotelowych stopień wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie 36,2%, a w pozostałych obiektach noclegowych – 35,7% (w 2016 r. odpowiednio: 34,7% i 33,7%).

W 2017 r. w obiektach hotelowych wynajęto 2267,0 tys. pokoi (wzrost o 5,4% w odniesieniu do 2016 r.), w tym 492,9 tys. pokoi wynajęto turystom zagranicznym (wzrost o 1,3% w porównaniu z 2016 r.). Stopień wykorzystania pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych w 2017 r. wyniósł 45,3%, czyli o 1,5 p. proc. więcej niż w 2016 r.

Liczba podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych w 2017 r. dla województwa śląskiego wyniosła 553 (o 15,4% więcej niż w 2016 r.) i stanowiła 12,8% takich podmiotów w kraju.

W 2017 r. na terenie województwa śląskiego Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w ramach turystyki kwalifikowanej zorganizowało 3263 wycieczki i imprezy, czyli o 0,3% mniej niż przed rokiem. W wycieczkach i imprezach zorganizowanych przez PTTK w ramach turystyki kwalifikowanej w 2017 r. uczestniczyło 85,5 tys. osób. W skali roku liczba uczestników zwiększyła się o 3,8%.

W końcu lipca 2017 r. w województwie śląskim funkcjonowało 9 zakładów uzdrowiskowych (1,4% ogółu turystycznych obiektów noclegowych), które dysponowały 2,2 tys. miejsc noclegowych (4,6% ogółu miejsc noclegowych). W zakładach uzdrowiskowych województwa śląskiego w 2017 r. przebywało 38,6 tys. osób (1,5% korzystających z noclegów w województwie), którym udzielono 649,6 tys. noclegów (11,2% udzielonych noclegów w skali województwa). W zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w 2017 r. wykonano 2191,1 tys. zabiegów leczniczych (o 5,4% więcej niż przed rokiem).

In 2017, the occupancy rate of bed places in all tourist accommodation establishments located in śląskie voivodship was 36.0% (by 1.7 pp more than in the previous year). In hotels and similar facilities, the occupancy rate of bed places was 36.2%, and in other facilities - 35.7% (in 2016: 34.7% and 33.7%, respectively).

In 2017, 2267.0 thous. rooms were leased in hotels and similar facilities (increase by 5.4% in relation to 2016), including 492.9 thous. rooms rented to foreign tourists (increase by 1.3% compared to 2016). The occupancy rate of rooms in hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities in 2017 amounted to 45.3%, or by 1.5 pp. more than in 2016.

The number of entities recorded in the Central Register of Tourism Organizers and Tourist Agents in 2017 for śląskie voivodship was 553 (by 15.4% more than in 2016) and accounted for 12.8% of such entities in the country.

In 2017, on the territory of śląskie voivodship, the Polish Tourist and Sightseeing Society organized 3263 trips and events as part of qualified tourism, that is by 0.3% less than in the previous year. In 2017, 85.5 thous. persons participated in trips and events organized by the PTTK as part of qualified tourism. On an annual basis, the number of participants increased by 3.8%.

At the end of July 2017, there were 9 health establishments in śląskie voivodship (1.4% of the total number of tourist accommodation establishments), which had 2.2 thous. bed places (4.6% of total beds). In 2017, there were 38.6 thous. persons in health establishments of śląskie voivodship (1.5% of persons using accommodation in the voivodship), who spent 649.6 thous. nights (11.2% of nights spent in the voivodship). In the health resort facilities, 2191.1 thous. natural healing services were performed (more than in the previous year by 5.4%).

1. Położenie i walory przyrodnicze

Województwo śląskie położone jest w południowej części Polski, od zachodu sąsiaduje z województwem opolskim, od północy z województwem łódzkim, a od wschodu z województwami: małopolskim i świętokrzyskim. Południową granicą województwa jest granica państwa. Poprzez Beskid Żywiecki województwo graniczy ze Słowacją, a poprzez Kotlinę Ostrawską – z Czechami. Obszar województwa śląskiego zajmuje powierzchnię 12333 km², co stanowi 3,9% powierzchni kraju.

Województwo śląskie w obecnym kształcie powstało 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej państwa. W jego granicach znalazła się część województwa katowickiego, częstochowskiego i bielskiego, co miało wpływ na urozmaicenie oferty turystycznej oraz atrakcyjność województwa dla odwiedzających. Województwo śląskie charakteryzuje się zróżnicowaną budową geologiczną i urozmaiconym ukształtowaniem geograficzno-przyrodniczym. Występują tu zarówno góry – Beskid Śląski, Żywiecki i Mały, obszary wyżynne m.in. Wyżyna Śląska i Krakowsko-Częstochowska, tereny o charakterze pośrednim, np. Pogórze Śląskie i Płaskowyż Rybnicki oraz nizinne, lesiste obszary Kotliny Raciborskiej, Równiny Pszczyńskiej czy Doliny Górnej Wisły.

Województwo wciąż kojarzone jest z wielkim ośrodkiem przemysłowym i krajobrazem pełnym hałd, kopalnianych szybów i dymiących kominów, jednakże na jego terenie prowadzone są także działania w zakresie ochrony środowiska, które mają na celu zachowanie, popularyzację i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych.

W granicach województwa usytuowany jest Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, którego łączna powierzchnia (razem z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w końcu 2016 r. wyniosła 229,7 tys. ha i nie zmieniła się w relacji do końca 2015 r. Lasy na obszarze parków krajobrazowych stanowiły 56,0% powierzchni, natomiast użytki rolne – 24,2%. Największymi pod względem zajmowanej powierzchni były: Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (49,4 tys. ha) oraz Orle Gniazda (48,0 tys. ha).

1. Location and natural values

Śląskie voivodship is located in the southern part of Poland, which from the west borders with opolskie voivodship, from the north with łódzkie voivodship, and from the east with the following voivodships: małopolskie and świętokrzyskie. The southern border of voivodship is the state border through the Beskid Żywiecki with Slovakia, and through the Ostrava Basin – with the Czech Republic. Śląskie voivodship covers the area of 12333 km², which accounts for 3.9% of the country's area.

Śląskie voivodship in its present shape was established on January 1, 1999, as a result of the administrative reform. Within its boundaries part of katowickie voivodship as well as częstochowskie and bielskie voivodships were found, having an impact on the variety of the tourist offer and the attractiveness of the voivodship for visitors. Śląskie voivodship is characterized by diversified geological structure and varied geographic and natural features. There are both mountains – Beskid Śląski, Żywiecki and Mały, upland areas including Śląska and Krakowsko-Częstochowska Uplands, intermediate areas, e.g. the Śląskie Foothills and the Rybnik Plateau, and lowland, wooded areas of the Racibórz basin, the Pszczyzna Plain, or the Upper Vistula Valley.

The voivodship is still associated with a large industrial center and a landscape full of heaps, mine shafts and smoking chimneys, however, here too, environmental protection activities are carried out, aimed at preserving, popularizing and disseminating natural, historical and cultural values.

Within the borders of the voivodship, there is a complex of landscape parks of śląskie voivodship, whose total area of 229.7 thousand ha (along with the area of reserves and other forms of nature protection) in the end of 2016, which did not change in relation to the end of 2015. Forests in the area of parks accounted for 56.0% of the area, and agricultural land 24.2%. The largest in terms of occupied area were: Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (49.4 thousand ha) and Orle Gniazda (48.0 thousand ha).

Tablica 1. Parki krajobrazowe w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

Table 1. Landscape parks in 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia ^a Area ^a		
	ogółem total	w tym of which	
		lasów forest	użytków rolnych agricultural land
w hektarach in hectares			
ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	229669,0	128631,5	55558,5
Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	49387,0	28840,0	16806,0
Orlich Gniazda ^b	47965,0	20403,0	25684,0
Lasy nad Górną Liswartą	38731,0	–	–
Beskidu Śląskiego	38620,0	33771,0	4800,0
Żywiecki	35870,0	29415,0	5375,0
Beskidu Małego ^b	16540,0	13926,7	2613,3
Stawki	1732,0	1732,0	–
Załęczański ^b	824,0	543,8	280,2

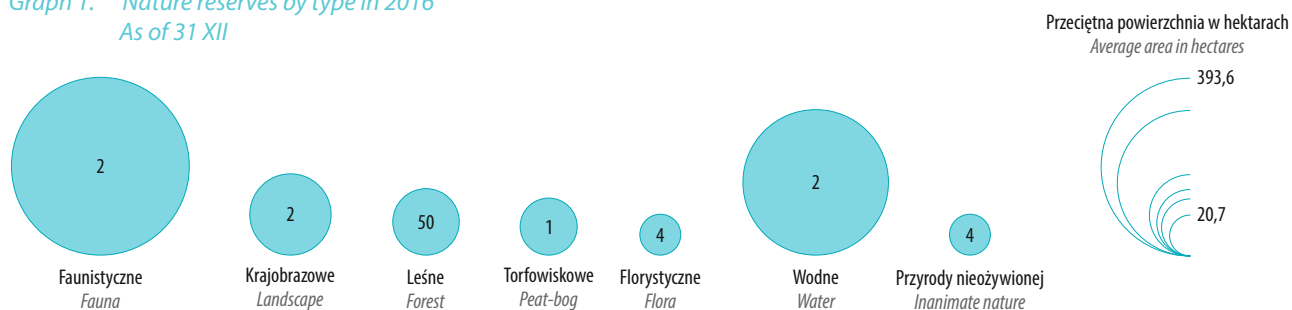
a Łącznie z rezerwatami i pozostałymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. b Powierzchnia parku w granicach województwa.
a Including reserves and other forms of nature protection located on the territory of parks. b Area of the park within the voivodship.

Na obszarze województwa w końcu 2016 r. znajdowało się także 65 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 4426,4 ha. W skali roku liczba rezerwatów przyrody nie zmieniła się, ale powierzchnia objęta ochroną wzrosła o 1,6%. W strukturze rezerwatów przyrody najliczniejsze były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (50 obiektów o powierzchni 2742,7 ha), rezerваты florystyczne (4 obiekty o powierzchni 82,7 ha) i przyrody nieożywionej (4 obiekty o powierzchni 83,6 ha). Przeciętna powierzchnia rezerwatu wyniosła 68,1 ha, przy czym największe były rezerваты faunistyczne (393,9 ha) i wodne (262,7 ha), a najmniejsze florystyczne (20,7 ha) i przyrody nieożywionej (20,9 ha).

In the end of 2016 on the territory of the voivodship, there were also 65 nature reserves with a total area of 4426,4 ha. On a yearly basis, the number of nature reserves has not changed, but the area covered by protection has increased by 1.6%. In the structure of nature reserves the most numerous were reserves protecting forest ecosystems (50 objects with an area of 2742.7 ha), flora reserves (4 objects with an area of 82.7 ha) and inanimate nature reserves (4 objects with an area of 83.6 ha). The average area of the reserve was 68.1 ha, with fauna reserves (393,9 ha) and water reservoirs reserves (262,7 ha) being the largest, and flora reserves (20.7 ha) and inanimate nature reserves (20,9 ha) the smallest.

Wykres 1. Rezerваты przyrody według typów w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

Graph 1. Nature reserves by type in 2016
As of 31 XII

Jedną z form ochrony przyrody są pomniki przyrody. Tą formą ochrony objętych było w końcu 2016 r. 1531 tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, tj. o 9 mniej niż w końcu 2015 r. Wśród pomników przyrody najliczniejsze były pojedyncze drzewa (83,9% ogółu) oraz grupy drzew (9,3%).

One of the forms of nature protection are monuments of nature. In the end of 2016, 1531 objects of animate and inanimate nature were covered by this form of protection, i.e. 9 less than in the end of 2015. Among monuments of nature, the most numerous were single trees (83.9% of the total) and groups of trees (9.3%).

Tablica 2. Pomniki przyrody Stan w dniu 31 XII

Table 2. Monuments of nature
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2015=100
OGÓŁEM TOTAL	1540	1531	99,4
Pojedyncze drzewa <i>Single trees</i>	1290	1284	99,5
Grupy drzew <i>Groups of trees</i>	144	142	98,6
Aleje <i>Alleys</i>	32	32	100,0
Głazy narzutowe <i>Erratic boulders</i>	25	24	96,0
Skałki, jaskinie i inne <i>Stones, caves and others</i>	49	49	100,0

Wśród form ochrony przyrody w końcu 2016 r. znalazło się również: 14 obszarów chronionego krajobrazu, 9 stanowisk dokumentacyjnych, 79 użytków ekologicznych, 25 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

In the end of 2016 among the forms of nature protection were also: 14 protected landscape areas, 9 documentation sites, 79 ecological areas, 25 landscape-nature complexes.

Mając na uwadze turystykę związaną ze środowiskiem naturalnym, kulturą (w tym licznymi obiektami dziedzictwa narodowego), rozwiniętą bazą turystyczną oraz sportem w granicach województwa śląskiego w końcu 2017 r. znajdowało się 6,5 tys. km szlaków turystycznych. Długość szlaków turystycznych zwiększyła się w porównaniu z końcem 2016 r. i 2015 r. odpowiednio o: 2,9% i 4,9%.

Bearing in mind tourism related to natural environment, culture (of which numerous objects of national heritage), developed tourist base and sports within the borders of śląskie voivodship in the end of 2017 there were 6.5 thousand km of tourist trails. The length of tourist trails increased compared to the end of 2016 and 2015 by respectively: 2.9% and 4.9%.

Do najdłuższych szlaków turystycznych w województwie śląskim w 2017 r., podobnie jak przed rokiem, należały szlaki piesze nizinne, rowerowe oraz piesze górskie, natomiast do najkrótszych szlaki piesze dydaktyczne. W skali roku wydłużyły się szlaki turystyczne konne (o 185,8 km), piesze spacerowe (o 12,0 km) oraz piesze dydaktyczne (o 4,0 km), natomiast skrócono długość szlaków turystycznych narciarskich (o 16,0 km) oraz pieszych górskich (o 1,5 km).

Amongst the longest tourist trails in śląskie voivodship in 2017, as in the previous year, there were lowland hiking, bicycle and mountain hiking trails, while the shortest didactic hiking trails. During the year, horse tourist trails have increased (by 185.8 km), walking (by 12.0 km) and didactic hiking (by 4.0 km), while the length of tourist ski trails and mountain hiking trails has been shortened by respectively: 16.0 km and 1.5 km.

Tablica 3. Szlaki turystyczne według rodzajów
Stan w dniu 31 XII

Table 3. Tourist trails by type
 As of 31 XII

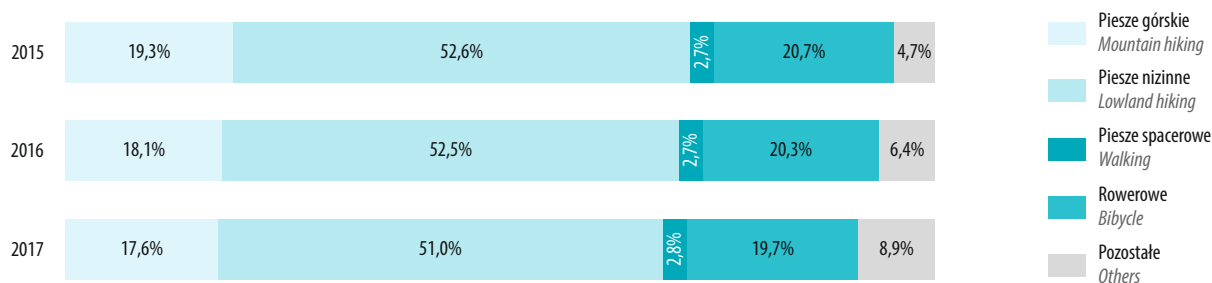
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
	w km in km		
OGÓŁEM TOTAL	6205,4	6323,5	6507,8
Piesze: Hiking:			
górskie mountain	1195,0	1147,5	1146,0
nizinne lowland	3265,7	3316,8	3316,8
dydaktyczne didactic	6,5	6,5	10,5
spacerowe walking	170,5	170,5	182,5
Narciarskie Ski	196,0	192,5	176,5
Rowerowe Bicycle	1284,7	1284,7	1284,7
Konne Horse	5,0	123,0	308,8
Inne Others	82,0	82,0	82,0

Miarą zagęszczenia szlaków turystycznych na określonym terytorium jest stosunek długości szlaków turystycznych do powierzchni tego obszaru. W końcu 2017 r. w województwie śląskim na 100 km² powierzchni przypadało 52,8 km szlaków turystycznych (przed rokiem – 51,3 km), podczas gdy w kraju – 25,0 km (przed rokiem – 25,3 km).

The ratio of the length of tourist trails to the area of a given territory is a measure of the density of tourist trails on the specified area. In the end of 2017, in śląskie voivodship, there were 52.8 km of tourist trails per 100 km² (51.3 km a year before), while in the country – 25.0 km (25.3 km a year ago).

Wykres 2. Struktura szlaków turystycznych według rodzajów
Stan w dniu 31 XII

Graph 2. Structure of tourist trails by type
 As of 31 XII

2. Infrastruktura transportowa

2. Transport infrastructure

Województwo śląskie posiada największą gęstość linii kolejowych i dróg publicznych, w porównaniu z innymi województwami. W końcu 2016 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 15,9 km linii kolejowych eksploatowanych (przed rokiem – 16,0 km) oraz 176,5 km dróg publicznych o twardej nawierzchni (przed rokiem – 175,5 km). Na terenie województwa znajduje się także port lotniczy.

Śląskie voivodship has the highest density of railway lines and public roads, in comparison with other voivodships. In the end of 2016 per 100 km² of area voivodship there were 15.9 km of railway lines operated (16.0 km a year earlier) and 176.5 km of hard surface public roads (175.5 km a year before). There is also an airport in the voivodship.

Tablica 4. Ruch graniczny^a obywateli polskich i cudzoziemców z krajami nienależącymi do strefy Schengen w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice

Table 4. Cross-border movement of Polish citizens and foreigners with non-Schengen countries at Katowice - Pyrzowice Airport

LATA YEARS	Pasażerowie ogółem Passengers total	Przekroczenia granicy Polski przez: Crossing the Polish border by:			
		obywateli polskich Polish citizens		cudzoziemców foreigners	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
		w tys. in thous.			
2015	1385,5	604,7	587,9	92,4	100,5
2016	1390,4	587,3	592,3	103,2	107,5
2017	1671,1	704,3	697,8	132,0	137,0

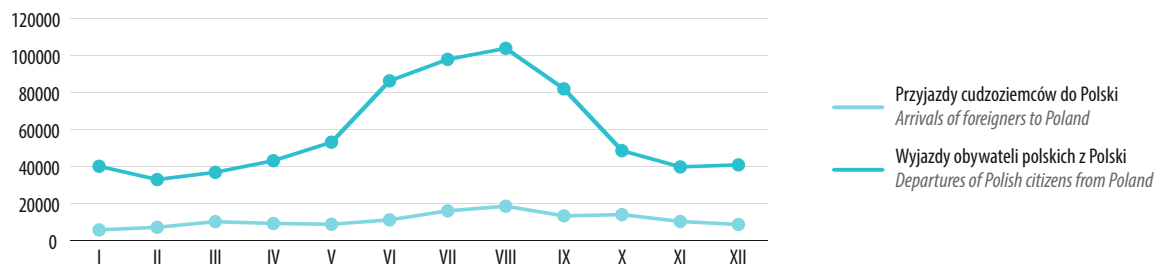
a Dane Straży Granicznej.
a Data of the Border Guard.

Według danych Straży Granicznej w 2017 r. granicę Polski w Katowicach – Pyrzowicach przekroczyło 1671,1 tys. pasażerów, tj. o 20,2% więcej niż przed rokiem i o 20,6% więcej niż w 2015 r. Biorąc pod uwagę miesiące 2017 r. najwięcej osób przekroczyło granicę Polski w Katowicach – Pyrzowicach w miesiącach wakacyjnych, tj. w sierpniu (245,1 tys.) i w lipcu (230,1 tys.), a najmniej w lutym (79,9 tys.).

According to data of the Border Guard, during 2017 the Polish border in Katowice - Pyrzowice was crossed by 1671.1 thousand passengers, i.e. by 20.2% more than a year ago and by 20.6% more than in 2015. Taking into account the months of 2017 most of the people crossed the Polish border in Katowice – Pyrzowice during the summer months, i.e. in August (245.1 thousand) and in July (230.1 thousand), and the least of passengers in February (79.9 thousand).

Wykres 3. Przekroczenia granicy Polski w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice według miesięcy w 2017 r.

Graph 3. Polish border crossing in Katowice – Pyrzowice Airport by months in 2017

Wśród pasażerów przekraczających granicę w Katowicach – Pyrzowicach byli obywatele polscy i cudzoziemcy. W 2017 r. przyjechało do Polski 132,0 tys. cudzoziemców, tj. o 27,9% więcej niż przed rokiem oraz o 42,9% więcej niż w 2015 r. Wśród cudzoziemców najliczniejszą grupę stanowili obywatele Wielkiej Brytanii (27,6%), Ukrainy (13,7%) oraz Czech (13,6%).

Among passengers crossing the border in Katowice – Pyrzowice there were Polish citizens and foreigners. During 2017, 132.0 thousand foreigners arrived to Poland, i.e. 27.9% more than a year earlier and 42.9% more than in 2015. Among the foreigners, the largest group were citizens of Great Britain (27.6%), Ukraine (13.7%) and the Czech Republic (13.6%).

Tablica 5. Ruch pasażerów^a w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice

Table 5. Passenger traffic^a at Katowice – Pyrzowice Airport

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016	
	ogółem total		w tym samoloty polskie of which Polish aircrafts	
Pasażerowie przybyli z portów ^b : Passenger arrivals from airports ^b :				
krajowych domestic	28609	29753	29187	
zagranicznych foreign	1482843	1557267	355065	
w tym w ruchu regularnym of which on scheduled flights	959134	1026879	–	
Pasażerowie odprawieni z portów ^b : Passenger departures from airports ^b :				
krajowych domestic	31009	31868	31868	
zagranicznych foreign	1505597	1585491	370618	
w tym w ruchu regularnym of which on scheduled flights	972481	1039387	–	

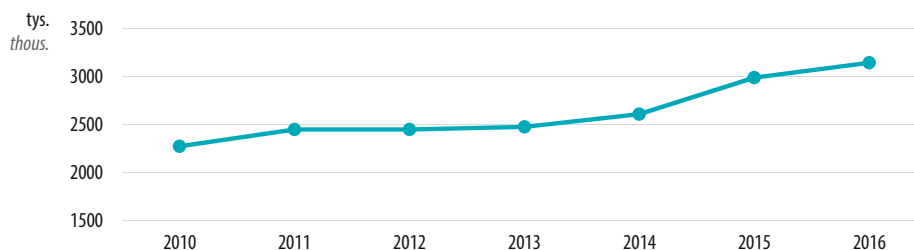
a Dane nie obejmują dzieci do lat 2. b W lotach komunikacyjnych.
a Data do not include children below the age of 2. b On communication flights.

W 2016 r. ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice (bez tranzytu) zwiększył się o 5,1% w porównaniu z 2015 r. Wzrost ruchu pasażerów zanotowano zarówno w komunikacji międzynarodowej, jak i krajowej (odpowiednio o: 5,2% i 3,4%). Samoloty polskie przewiozły 24,6% ogólnej liczby pasażerów (przed rokiem – 23,4%). Liczba pasażerów przewiezionych przez samoloty polskie w 2016 r. zwiększyła się o 10,2% w relacji do 2015 r.

In 2016, passenger traffic at Katowice – Pyrzowice Airport (excluding transit) increased by 5.1% compared to 2015. Passenger traffic growth was recorded both in international and domestic communication (by 5.2% and 3.4%). Polish aircrafts carried 24.6% of the total number of passengers (23.4% a year earlier). The number of passengers transported by Polish airplanes in 2016 increased by 10.2% in relation to 2015.

Wykres 4. Ruch międzynarodowy pasażerów w Porcie Lotniczym Katowice – Pyrzowice (przyjazdy i wyjazdy)

Graph 4. International traffic of passengers at the Katowice - Pyrzowice Airport (arrivals and departures)

3. Kultura i sport

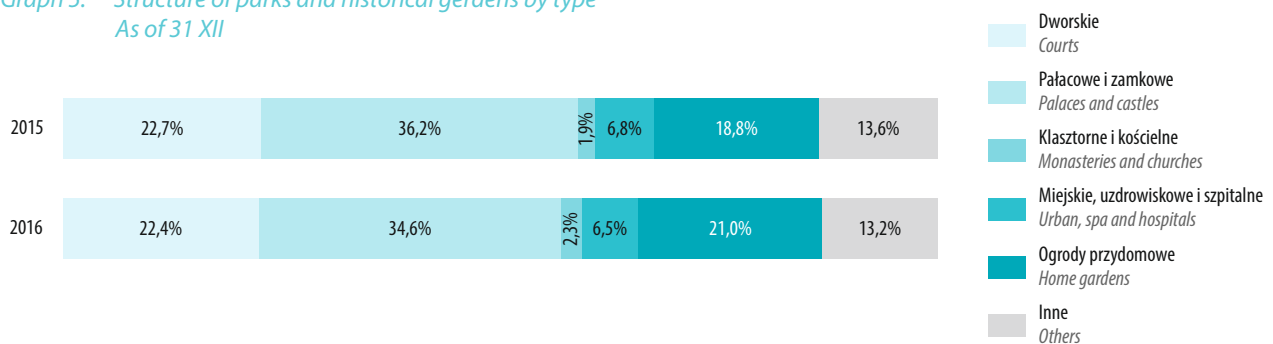
Turystyka i kultura są ze sobą nierozdzielnie powiązane. Często używa się terminu – „turystyka kulturowa” na określenie wyjazdów związanych z poznawaniem miejsc, historii, wydarzeń kulturalnych. W końcu 2016 r. na terenie województwa znajdowało się 214 obiektów wpisanych do rejestru zabytków jako parki i ogrody historyczne, których liczba w skali roku zwiększyła się o 7 obiektów. Wśród nich były m.in. obiekty: pałacowe i zamkowe (74), dworskie (48), ogrody przydomowe (45), miejskie, uzdrowskie i szpitalne (14), klasztorne i kościelne (5).

3. Culture and sport

Tourism and culture are inextricably linked. The term "cultural tourism" is often used to describe trips related to learning about places, history and cultural events. At the end of 2016, in the voivodship there were 214 objects registered in the register of monuments as historical parks and gardens, whose number increased by 7 objects on an annual basis. Among them were such objects as: palaces and castles (74), courts (48), home gardens (45), urban, spa and hospitals (14), monasteries and churches (5).

Wykres 5. Struktura parków i ogrodów historycznych według rodzajów Stan w dniu 31 XII

Graph 5. Structure of parks and historical gardens by type
As of 31 XII

Materialnym wyrazem bogactwa i różnicowania kulturowego oraz świetności regionu są zabytki, którym nadano status pomnika historii. Według stanu na koniec marca 2017 r. na liście obiektów uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii umieszczono 5 obiektów z województwa śląskiego. Należą do nich: Jasna Góra, zespół klasztoru o.o. Paulinów w Częstochowie, Radiostacja w Gliwicach, Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego w Katowicach, osiedle robotnicze Nikiszowiec w Katowicach, podziemia zabytkowej kopalni rud srebrno-żelaznych oraz sztolni „Czarnego Pstrąga” w Tarnowskich Górach. Na terenie województwa w końcu 2016 r. funkcjonowało także 5 parków kulturowych, które zostały powołane przez rady gmin w celu ochrony zabytków charakterystycznych dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, do których zaliczono: Park Kulturowy Cmentarz Żydowski w Żorach, Park Kulturowy „Wzgórze Zamkowe, Dolina Budzówki i Nysy Kłodzkiej” w Kamieńcu Żąbkowickim, Park Kulturowy dla Obszaru Staromiejskiego i Park Kulturowy dla Obszaru Grobli w Bieruniu oraz Park Kulturalny „Hałda Popłuczkowa” w Tarnowskich Górach.

A material expression of the richness and cultural diversity and magnificence of the region are monuments that have been given the status of a monument of history. As at the end of March 2017, there were 5 objects from śląskie voivodship which were placed on the list of objects recognized by the President of the Republic of Poland as a Historical Monuments. These include: Jasna Góra, a complex of monastery of the Pauline Fathers in Częstochowa, Broadcasting station in Gliwice, the Voivodship and Sejm Śląski building in Katowice, Nikiszowiec workers' housing estate in Katowice, the underground of the historic silver ore mine and the "Czarny Pstrąg" adit in Tarnowskie Góry. At the end of 2016, there were also 5 cultural parks functioning in the voivodship, which were set up by the gminas councils to protect the monuments characteristic of the local building and settlement tradition. These include: the Cultural Park Jewish Cemetery in Żory, the Cultural Park "Wzgórze Zamkowe", the Budzówka and Nysa Kłodzka Valleys in Kamieniec Żąbkowicki, the Cultural Park for the Old Town Area and the Cultural Park for the Dike Area in Bieruń and the Cultural Park "Popłuczkowa Heap" in Tarnowskie Góry.

Tablica 6. Muzea i instytucje paramuzealne w 2017 r. Table 6. *Museums and museum-related institutions in 2017*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Zwiedzający ^b <i>Visitors^b</i>	
		w tys. <i>in thous.</i>	w odsetkach <i>in percent</i>
Muzea i oddziały muzealne <i>MUSEUMS WITH BRANCHES</i>	69	1619,3	100,0
w tym: <i>of which:</i>			
Historyczne <i>Historical</i>	7	158,6	9,8
Techniki i nauki <i>Technology and science</i>	9	109,0	6,7
Interdyscyplinarne <i>Interdisciplinary</i>	14	659,5	40,7
Muzeum na wolnym powietrzu <i>Open-air museum</i>	2	120,2	7,4
Muzeum wewnątrz <i>Interior museum</i>	2	322,7	19,9
Instytucje paramuzealne <i>MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS</i>	13	1222,2	100,0
Ogród zoologiczny <i>Zoological garden</i>	1	398,3	32,6
Ogród botaniczny <i>Botanical garden</i>	4	156,4	12,8
Inne <i>Others</i>	8	667,5	54,6

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z oddziałami.

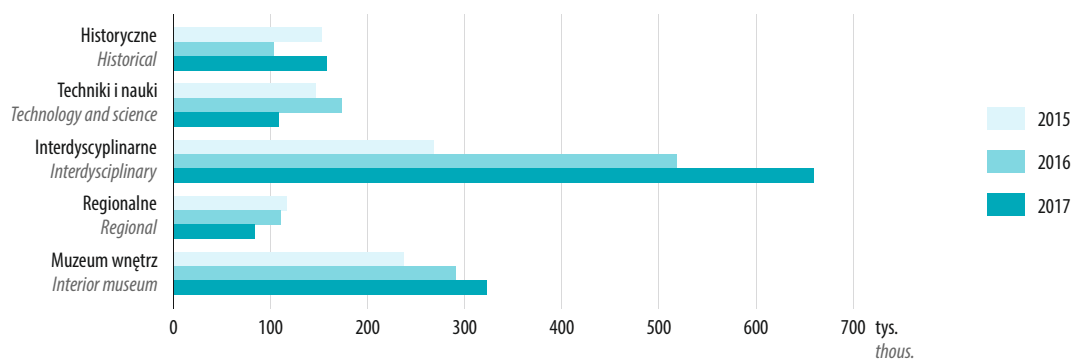
a As of 31 XII. b Including branches.

W województwie śląskim funkcjonują liczne instytucje kultury, których celem jest rozpowszechnianie oraz przechowywanie dóbr kultury. Ważną rolę w ochronie i popularyzowaniu dziedzictwa kulturowego województwa pełnią muzea. W końcu 2017 r. na obszarze województwa śląskiego działało 69 muzeów i oddziałów muzealnych, tj. więcej niż w końcu 2016 r. i 2015 r. (odpowiednio o: 2 i 1 obiekt). Muzea odwiedziło w ciągu roku 1619,3 tys. zwiedzających, czyli więcej niż w 2016 r. (o 12,1%) oraz więcej niż w 2015 r. (o 0,6%). Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 14,4% ogółu zwiedzających (przed rokiem – 17,5%, a w 2015 r. – 14,3%). Największą popularnością wśród zwiedzających cieszyły się muzea interdyscyplinarne i wewnątrz, które odwiedziło odpowiednio: 659,5 tys. osób i 322,7 tys. osób.

In śląskie voivodship, there are numerous cultural institutions whose aim is to propagate as well as store cultural goods. An important role in the protection and promotion of the cultural heritage of the voivodship is played by museums. At the end of 2017, 69 museums and museum branches operated in śląskie voivodship, i.e. more than at the end of 2016 and 2015 (respectively: by 2 and 1 facilities). Museums were visited by 1619.3 thous. of visitors, i.e. more by 12.1% than in 2016 and by 0.6% than in 2015. Organized groups of school youth accounted for 14.4% of all visitors (a year earlier – 17.5%, and in 2015 – 14.3%). The most popular among visitors were interdisciplinary and interior museums, which were visited by respectively: 659.5 thous. and 322.7 thous. persons.

Wykres 6. Zwiedzający muzea i wystawy według wybranych rodzajów

Graph 6. Museum and exhibition visitors by selected types

Działalność wystawiennicza w województwie w końcu 2017 r. prowadzona była przez 42 galerie i salony sztuki, tj. o 3 więcej niż przed rokiem i o 3 więcej niż w końcu 2015 r. Galerie i salony sztuki posiadały 9,6 tys. zbiorów (w 2016 r. – 8,5 tys.). Wśród zbiorów najliczniejsze były dzieła z dziedziny fotografii (44,7%) i malarstwa (16,7%). W galeriach i salonach sztuki zorganizowano łącznie 533 wystawy (przed rokiem 471), w tym 21 plenerowych. Liczba zwiedzających śląskie galerie i salony sztuki wyniosła 383,3 tys. osób, tj. mniej niż w 2016 r. i 2015 r. odpowiednio o: 10,0% i 1,4%.

The exhibition activity in the voivodship at the end of 2017 was carried out by 42 art galleries and salons, i.e. by 3 more than in previous year and 3 more than at the end of 2015. Art galleries and salons had 9.6 thous. collections (in 2016 – 8.5 thous.). Among the collections the most numerous were works in the field of photography (44.7%) and painting (16.7%). In art galleries and salons, a total of 533 exhibitions were organized (471 the year before), including 21 outdoor exhibitions. The number of visitors of the voivodship art galleries and salons amounted to 383.3 thous. persons, i.e. fewer than in 2016 and 2015 by 10.0% and 1.4% respectively.

Tablica 7. Teatry, instytucje muzyczne i przedsiębiorstwa estradowe w 2017 r.

Table 7. Theatres, music institutions and entertainment enterprises in 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Przedstawienia i koncerty ^b <i>Performances and concerts^b</i>	Widzowie i słuchacze ^b w tys. <i>Audience^b in thous.</i>
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE <i>THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS</i>	20	6908	1461,0
Teatry: <i>Theatres:</i>	14	3609	761,5
dramatyczne <i>dramatic</i>	11	2971	585,6
muzyczne <i>music</i>	3	638	175,9
Filharmonie <i>Philharmonic halls</i>	3	1925	278,0
Orkiestry symfoniczne i kameralne oraz chóry <i>Asymphony and chamber orchestras and choirs</i>	2	1265	360,7
Zespoły pieśni i tańca <i>Song and dance ensembles</i>	1	109	60,8
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE <i>ENTERTAINMENT ENTERPRISES</i>	2	263	143,0

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activities conducted on the territory of the voivodship, including outdoor events.

W końcu 2017 r. w województwie śląskim działalność sceniczną prowadziło 20 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny stały zespół artystyczny (podobnie jak w końcu 2015 r. i 2016 r.). W skład ww. placówek wchodziły: teatry (14), wśród których są też teatry muzyczne (1 opera i 2 operetki), filharmonie (3), orkiestry i chóry (2), zespół pieśni i tańca (1).

At the end of 2017 in śląskie voivodship, stage activities were conducted by 20 theatres and music institutions with their own permanent artistic team (similarly to the end of 2015 and 2016). The above mentioned establishments included: theatres (14), among which there are also music theatres (1 opera and 2 operetta), philharmonic halls (3), orchestras and choirs (2), a song and dance ensemble (1).

Tablica 8. Kina stałe w 2017 r.

Table 8. Fixed cinemas in 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	2016 = 100
OGÓŁEM^a <i>TOTAL^a</i>	52	106,1
w tym przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich <i>including those adapted for people in wheelchairs</i>	47	109,3
Sale projekcyjne ^a <i>Screens^a</i>	199	103,6
Miejsca na widowni ^a <i>Seats^a</i>	39046	102,4
Seanse <i>Screenings</i>	306293	101,3
Widzowie: <i>Audience:</i>		
ogółem <i>total</i>	7083317	108,1
na 1 seans <i>per screening</i>	23	x

a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

Na obszarze województwa funkcjonowały w końcu 2017 r. 52 kina stałe, czyli o 3 więcej niż w końcu 2016 r. i o 4 więcej niż w końcu 2015 r. Kina stałe posiadały 199 sal projekcyjnych oraz 39,0 tys. miejsc na widowni (przed rokiem – 192 sale i 38,1 tys. miejsc na widowni). Z roku na rok zwiększa się liczba seansów i liczba widzów w kinach stałych. W 2017 r. wyświetlono w kinach stałych 306,3 tys. seansów, które obejrzało 7083,3 tys. widzów (przed rokiem – 302,5 tys. seansów i 6553,7 tys. widzów).

At the end of 2017, 52 fixed cinemas functioned in the voivodship, i.e. by 3 more than at the end of 2016 and 4 more than at the end of 2015. Fixed cinemas had 199 screens and 39.0 thous. seats (a year ago – 192 screens and 38.1 thous. seats). From year to year, the number of screenings and the number of audience in fixed cinemas is increasing. During 2017, 306.3 thous. screenings were shown in fixed cinemas, which were seen by 7083.3 thous. audience (a year before – 302.5 thous. screenings and 6553.7 thous. audience).

Tablica 9. Biblioteki publiczne z filiami

Table 9. Public libraries with branches

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
Biblioteki ^a Libraries ^a	791	788	784
w tym na wsi of which in rural areas	334	333	333
Księgozbiór ^a w wol. Collection ^a in vol.	16396061	16271192	16145512
Czytelnicy ^b w osobach Borrowers ^b in persons	793231	782037	768443
Wypożyczenia ^c w wol. Loans ^c in vol.	15495813	15229042	14205962

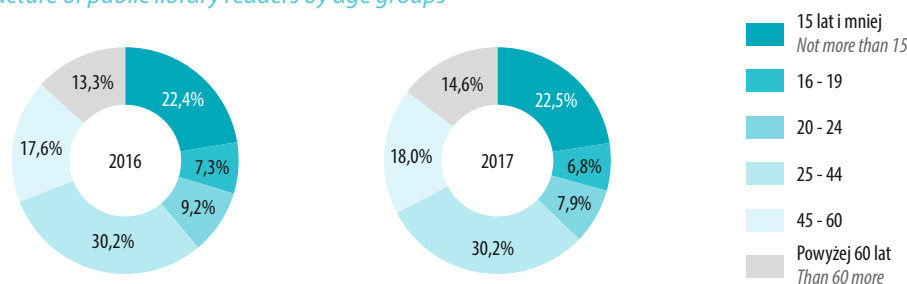
a Stan w dniu 31 XII. b łącznie z punktami bibliotecznymi. c łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi.
a As of 31 XII. b Including library service points. c Including interlibrary lending.

Województwo śląskie jest jednym z województw o największej liczbie bibliotek w kraju, która jednak z roku na rok maleje. W końcu 2017 r. w województwie funkcjonowało 808 placówek bibliotecznych (przed rokiem – 813), na które składały się 784 biblioteki publiczne wraz z filiami oraz 24 punkty biblioteczne. Liczba czytelników bibliotek publicznych województwa w 2017 r. wyniosła 768,4 tys., tj. o 1,7% mniej niż w 2016 r. i o 3,1% mniej niż w 2015 r. Wśród czytelników bibliotek publicznych w 2017 r., podobnie jak przed rokiem, najwięcej było pracujących – 300,6 tys. osób, tj. 39,1% ogółu wszystkich czytelników. W porównaniu z 2016 r. ich liczba zwiększyła się o 1,9%.

Śląskie voivodship is one of voivodships with the largest number of libraries in the country, however their number is decreasing every year. At the end of 2017, there were 808 library facilities in the voivodship (the year before – 813), which included 784 public libraries with branches and 24 library service points. In 2017 the number of borrowers of public libraries in the voivodship amounted to 768.4 thous., i.e. by 1.7% less than in 2016 and by 3.1% less than in 2015. Among borrowers of public libraries in 2017, as in the previous year, the largest group was composed of the employed – 300.6 thous. persons i.e. 39.1% of the total borrowers. As compared to 2016, their number increased by 1.9%

Wykres 7. Struktura czytelników bibliotek publicznych według grup wieku

Graph 7. Structure of public library readers by age groups

Uzupełnieniem działalności wymienionych wyżej instytucji kultury była działalność placówek upowszechniających i popularyzujących kulturę tzn. centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Instytucje tego typu angażują dzieci i młodzież oraz dorosłych do aktywności i kreatywnego działania na rzecz szeroko pojętej kultury. W 2017 r. w województwie działały: 32 centra kultury, 82 domy kultury, 131 ośrodków kultury, 61 klubów i 66 świetlic.

Complementing the activities of the mentioned above cultural institutions, were the activities of institutions popularizing and promoting culture, i.e. centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres. Institutions of this type involve children, adolescents and adults to be active and to act creatively for the wider culture. In 2017, there were 32 centres of culture in the voivodship, 82 cultural establishments, 131 cultural centres, 61 clubs and 66 community centres.

Tablica 10. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2017 r. Table 10. *Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2017*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>
Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	372	225	147
Imprezy organizowane przez jednostkę <i>Events organized by the unit</i>	26812	22279	4533
Uczestnicy imprez <i>Event participants</i>	4080223	3383879	696344
Zespoły artystyczne <i>Artistic groups</i>	1936	1318	618
Członkowie zespołów artystycznych <i>Members of artistic groups</i>	35700	23601	12099
Koła (kluby) <i>Groups (clubs)</i>	2958	2113	845
Członkowie kół (klubów) <i>Members of groups (clubs)</i>	65146	43496	21650
Kursy organizowane przez jednostkę <i>Courses organized by the unit</i>	633	433	200

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

W 2017 r. w instytucjach tego typu zorganizowano 26,8 tys. imprez, tj. o 6,1% więcej niż w 2016 r. i o 17,1% więcej niż w 2015 r. Wśród ogółu imprez były m.in. koncerty, prelekcje, spotkania, wykłady, imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, festiwale i przeglądy artystyczne oraz konferencje. W imprezach uczestniczyło 4080,2 tys. osób, czyli o 3,3% więcej niż w 2016 r. i o 9,3% więcej niż w 2015 r. Wśród uczestników imprez największą popularnością cieszyły się: koncerty (1620,5 tys. uczestników) oraz festiwale i przeglądy artystyczne (645,3 tys.). W relacji do 2016 r. i 2015 r. w znacznym stopniu zwiększyła się liczba uczestników konferencji (odpowiednio o: 50,2% i 60,9%) oraz seansów filmowych (odpowiednio o: 22,2% i 54,5%).

Województwo śląskie może się poszczycić dużą ilością organizowanych imprez masowych, których w 2017 r. odbyło się 760, czyli o 57 mniej niż przed rokiem i o 94 mniej niż w 2015 r. Z wydarzeniami tego typu związana jest również turystyka, zwana „turystyką eventową”. W imprezach tego typu w 2017 r. wzięło udział 3627,9 tys. osób, tj. o 0,3% mniej niż w 2016 r., ale o 2,5% więcej niż w 2015 r.

In 2017, 26.8 thous. events were organized in institutions of this type., i.e. by 6.1% more than in 2016 and 17.1% more than in 2015. Among the events were, among others, concerts, meetings, lectures, tourist and sport-recreational events, festivals and artistic reviews and conferences. About 4080.2 thous. persons participated in the events, which is 3.3% more than in 2016 and 9.3% more than in 2015. Among the participants of the events, the most popular were: concerts (1620.5 thous. participants) and festivals and artistic reviews (645.3 thous.). In relation to 2016 and 2015, the number of conference participants has increased significantly (by 50.2% and 60.9% respectively) as well as performances (by 22.2% and 54.5% respectively).

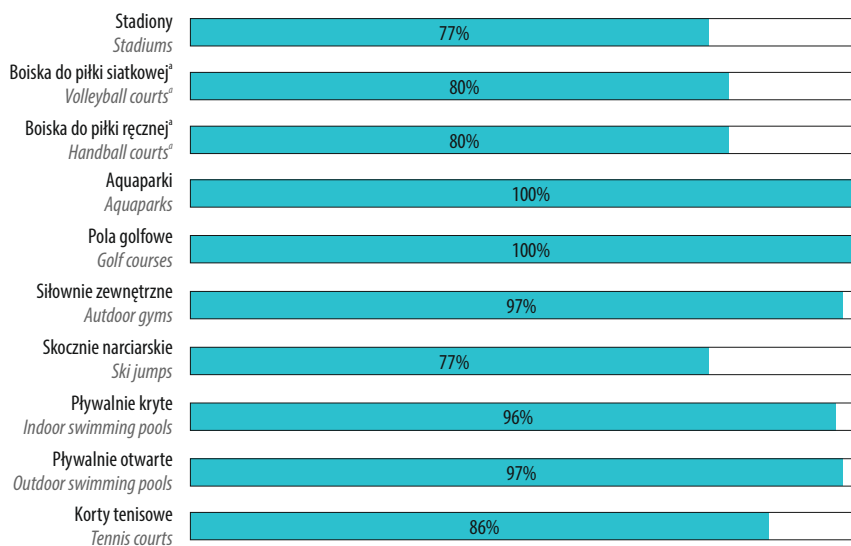
Śląskie voivodship can be proud of a large number of mass events organized, which in 2017 took place – 760, which is 57 less than a year ago and 94 less than in 2015. This type of events is also associated with tourism, called "event tourism". In 2017, 3627.9 thous. persons participated in events of this type, i.e. by 0.3% less than in 2016, but by 2.5% more than in 2015.

Tablica 11. Imprezy masowe w 2017 r. Table 11. *Mass events in 2017*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Imprezy <i>Events</i>	Uczestnicy imprez <i>Participants of events</i>	
		ogółem <i>total</i>	w tym z wstępem bezpłatnym <i>including free admission</i>
OGÓŁEM TOTAL	760	3627919	692760
Artystyczno-rozrywkowe <i>Artistic and entertainment</i>	295	1338711	611310
Interdyscyplinarne <i>Interdisciplinary</i>	15	24322	19150
Sportowe <i>Sports</i>	450	2264886	62300

W końcu 2014 r. w województwie śląskim funkcjonowało 206 stadionów, 49 boisk do koszykówki, 15 boisk do piłki ręcznej, 35 boisk do piłki siatkowej, 105 boisk do piłki siatkowej plażowej oraz 55 dużych hal sportowych, na których terenie sportowcy mogli uczestniczyć w grach zespołowych. Miłośnicy sportów wodnych mieli do dyspozycji 120 pływalni sportowych (w tym 60 pływalni krytych), a sportów zimowych – 38 lodowisk sztucznie mrożonych, 8 skoczni narciarskich oraz 66,2 km narciarskich tras zjazdowych i 57,4 km narciarskich tras biegowych. Trasy narciarskie zjazdowe i skocznie narciarskie były zlokalizowane w powiatach bielskim i cieszyńskim, których naturalne ukształtowanie terenu sprzyja uprawianiu tych sportów.

At the end of 2014, there were 206 stadiums, 49 basketball pitches, 15 handball pitches, 35 volleyball pitches, 105 beach volleyball pitches and 55 large sports halls in which athletes could participate in team games in śląskie voivodship. Water sports enthusiasts had at their disposal 120 sports swimming pools (60 of which were indoor swimming pools) and winter sports enthusiasts – 38 artificially frozen ice rinks, 8 ski jumping hills and 66.2 km of downhill ski slopes and 57.4 km of cross-country ski trails. Downhill ski runs and ski jumps were located in the bielski and cieszyński powiats whose natural terrain favors the cultivation of these sports.

Wykres 8. Stopień wykorzystania obiektów w celach sportowo-rekreacyjnych w 2014 r. Graph 8. *Degree of utilization of objects for sports and recreation purposes in 2014*

a Bez obiektów niepełnowymiarowych.
a Excluding not full-size facilities.

4. Turystyczna baza noclegowa

Podstawowym elementem infrastruktury turystycznej województwa jest baza noclegowa, która decyduje o wykorzystaniu jego walorów turystycznych. Liczba turystycznych obiektów noclegowych i miejsc noclegowych oferowanych turystom określa potencjał turystyczny regionu, natomiast liczba korzystających z usług turystycznych, liczba udzielonych noclegów czy średnia długość pobytu turystów w obiektach – wykorzystanie tego potencjału.

W końcu lipca 2017 r. w województwie śląskim czynnych było 645 turystycznych obiektów noclegowych, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi), z których 327 to obiekty należące do grupy obiekty hotelowe, a 318 to pozostałe obiekty. Z ogólnej liczby obiektów 590 oferowało wypoczynek całoroczny.

Wśród obiektów hotelowych najliczniejszą grupę stanowiły hotele – 213 obiektów (o 1,9% więcej niż w końcu lipca 2016 r.). Drugą grupę, pod względem wielkości zasobów, tworzyły inne obiekty hotelowe – 91 obiektów (o 1,1% więcej).

Wśród pozostałych obiektów najwięcej było pokoi gościnnych (kwater prywatnych) – 77 obiektów (o 8,3% mniej niż przed rokiem), a następnie – ośrodków wczasowych – 47 obiektów (o 2,2% więcej) i kwater agroturystycznych – 43 obiekty (o 2,4% więcej).

Obiekty zlokalizowane na terenie województwa stanowiły 6,0% wszystkich działających w kraju, przy powierzchni województwa stanowiącej 3,9% powierzchni kraju i liczbie ludności stanowiącej 11,8% ludności Polski.

Pod względem liczby obiektów przypadających na 100 km² powierzchni, województwo śląskie ze wskaźnikiem 5,2 zajmowało 4. miejsce w kraju, po województwie małopolskim (10,1), pomorskim (8,9) i zachodniopomorskim (6,3), przy średniej krajowej wynoszącej 3,4.

4. Tourist accommodation establishments

The basic element of tourism infrastructure in the voivodship is the accommodation base, which decides about the use of its tourist assets. The number of tourist accommodation establishments and bed places offered to tourists determines the tourist potential of the region, while the number of tourists using tourist services (tourists accommodated), the number of nights spent or the average length of stay of tourists in facilities – the use of this potential.

At the end of July 2017, there were 645 tourist accommodation establishments in śląskie voivodship, with 10 or more beds (including rooms for rent and agrotourism lodgings), of which 327 hotels and similar facilities, and 318 other facilities. Of the total number of facilities, 590 offered all-year-round recreation.

Among hotels and similar facilities the largest group was the group hotels – 213 objects (1.9% more than at the end of July 2016). The second group, in terms of the size of resources, was the group other hotel facilities – 91 objects (by 1.1% more).

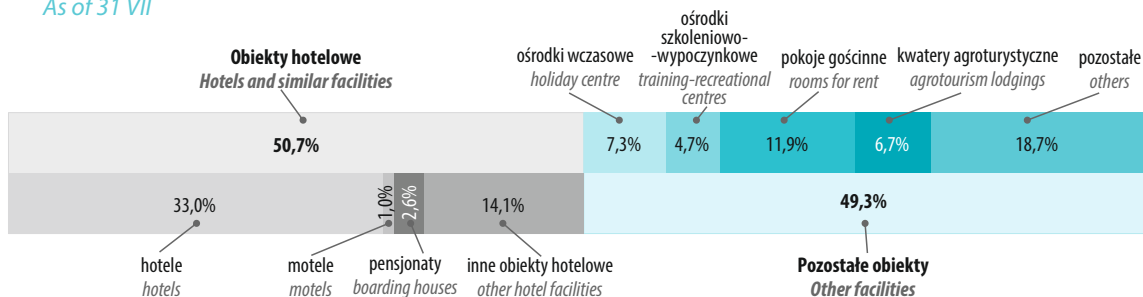
Among other facilities most of them were rooms for rent (private accommodation) – 77 facilities (by 8.3% less than last year), and then – holiday centres – 47 objects (by 2.2% more) and agrotourism lodgings – 43 objects (by 2.4% more).

The facilities located in the voivodship accounted for 6.0% of all entities operating in the country, with the area of the voivodship constituting 3.9% of the country's area and the population constituting 11.8% of the population of Poland.

In terms of the number of objects per 100 km², śląskie voivodship with the index of 5.2 occupied the 4th place in the country, after the małopolskie (10.1), pomorskie (8.9) and zachodniopomorskie (6.3) voivodships, with the national average 3.4.

Wykres 9. Struktura turystycznych obiektów noclegowych według grup i rodzajów obiektów w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Graph 9. Structure of tourist accommodation establishments by groups and types of facilities in 2017 As of 31 VII

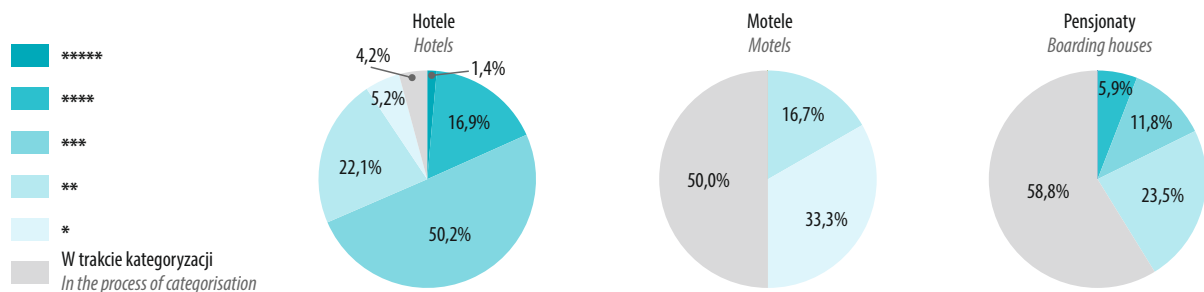

W końcu lipca 2017 r. na terenie województwa śląskiego znajdowały się 3 hotele oznaczone najwyższą 5-gwiazdkową kategorią, w których miejsca noclegowe stanowiły 2,4% wszystkich miejsc noclegowych w hotelach. Najwięcej miejsc noclegowych skoncentrowanych było w 107 hotelach 3-gwiazdkowej kategorii (39,2%) oraz w 36 hotelach oznaczonych 4-gwiazdkową kategorią (33,6%).

At the end of July 2017, in śląskie voivodship, there were 3 hotels with the highest 5-star category, in which bed places accounted for 2.4% of all bed places in hotels. Most of the bed places were concentrated in 107 hotels marked with a 3-star category (39.2%) and in 36 hotels marked with a 4-star category (33.6%).

Wykres 10. Struktura obiektów hotelowych według kategorii w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Graph 10. Structure of hotels and similar facilities by category in 2017
As of 31 VII

W obiektach hotelowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego w końcu lipca 2017 r. odnotowano 13,8 tys. pokoi, w tym 13,5 tys. pokoi z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym. Na jeden obiekt hotelowy przypadają średnio 42 pokoje, w tym w hotelach – 52, w innych obiektach hotelowych – 26, w motelach – 17, a w pensjonatach – 12.

At the end of July 2017 in hotels and similar facilities located in śląskie voivodship, there were 13.8 thous. rooms, including 13.5 thous. rooms with a full hygienic and sanitary equipment. There were an average of 42 rooms per hotels and similar facilities, including 52 in hotels, 26 in other hotel facilities, 17 in motels, and 12 in boarding houses.

Według stanu w końcu lipca 2017 r. turystyczne obiekty noclegowe dysponowały 47,2 tys. miejsc noclegowych, w tym 42,3 tys. (89,7%) to miejsca noclegowe całoroczne. Obiekty hotelowe oferowały 27,9 tys. miejsc noclegowych, a pozostałe obiekty – 19,3 tys.

As at the end of July 2017, tourist accommodation facilities offered 47.2 thous. bed places, including 42.3 thous. (89.7%) year-round bed places. Hotels and similar facilities offered 27.9 thous. bed places, and other facilities – 19.3 thous.

W porównaniu z końcem lipca 2016 r. liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się w obiektach hotelowych (o 1,7%), natomiast wzrosła w pozostałych obiektach (o 2,2%). W obiektach hotelowych odnotowano o 477 miejsc noclegowych mniej niż przed rokiem, z tego w hotelach o 347 miejsc mniej, w innych obiektach hotelowych o 201 miejsc mniej, natomiast w pensjonatach o 46 miejsc więcej i w motelach o 25 miejsc więcej. W grupie pozostałe obiekty odnotowano o 407 miejsc noclegowych więcej niż przed rokiem. Wzrost oferowanych miejsc noclegowych dotyczył m.in. pól biwakowych (o 1000), hosteli (o 173), szkolnych schronisk młodzieżowych (o 79) i zespołów domków turystycznych (o 49), natomiast spadek – pozostałych niesklasyfikowanych obiektów noclegowych (o 437), kempingów (o 200), pokoi gościnnych (o 137), ośrodków wczasowych (o 47), domów wycieczkowych (o 30), schronisk (o 29) i ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych (o 28). Liczba

In comparison to the end of July 2016, the number of bed places decreased in hotels and similar facilities (by 1.7%), while it increased in other facilities (by 2.2%). In hotels and similar facilities, there were by 477 bed places fewer than a year ago, of which 347 less places in hotels, 201 less places in other hotel facilities, while in boarding houses by 46 places more and in motels by 25 places more. In the group other facilities there were 407 bed places more than in the previous year. The increase in bed places offered was noted in, among others, tent camp sites (by 1000), hostels (by 173), school youth hostels (by 79) and complexes of tourist cottages (by 49), while the decrease was observed in other unclassified accommodation facilities (by 437), camping sites (by 200), rooms for rent (by 137), holiday centres (by 47), excursion hostels (by 30), shelters (by 29) and training-recreational centres (by 28). The number of bed places in holiday youth centres and creative arts centres remained unchanged.

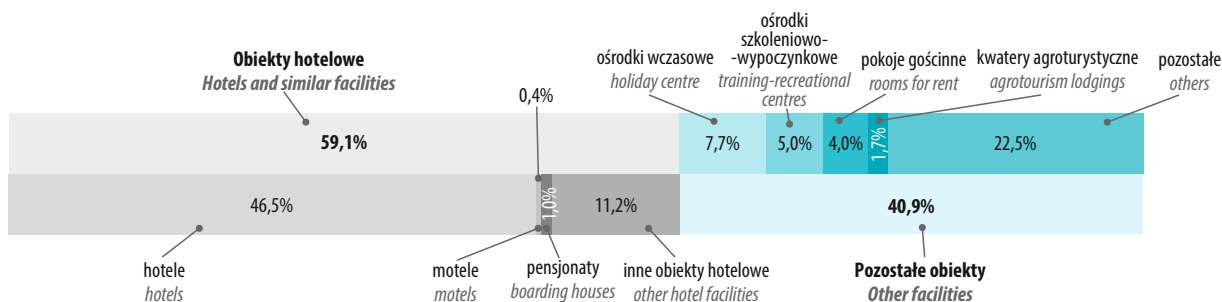
miejsc noclegowych w ośrodkach kolonijnych i domach pracy twórczej pozostała na niezmiennym poziomie.

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej, mierzony liczbą miejsc noclegowych, zaofiarowanych turystom, przypadających na 1 km² powierzchni, w województwie śląskim w 2017 r. wyniósł 3,8, przy średniej dla kraju wynoszącej 2,5. Najwyższe wskaźniki gęstości bazy noclegowej odnotowano w województwach: małopolskim – 6,5, pomorskim – 6,2 oraz zachodniopomorskim – 5,8.

The accommodation base density, measured by the number of bed places offered to tourists per 1 km² area, in śląskie voivodship in 2017 was 3.8, with the national average of 2.5. The highest rates of accommodation base density were recorded in the following voivodships: małopolskie – 6.5, pomorskie – 6.2 and zachodniopomorskie – 5.8.

Wykres 11. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według grup i rodzajów obiektów w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Graph 11. Structure of bed places in tourist accommodation establishments by group and type of facilities in 2017 As of 31 VII

Przeciętnie na 1 turystyczny obiekt noclegowy przypadały 73 miejsca noclegowe, przy czym najwięcej w zakładach uzdrowiskowych (241 miejsc), na kempingach (151 miejsc), na polach biwakowych (139 miejsc) i w hotelach (103 miejsca). Najmniej miejsc noclegowych na 1 obiekt przypadało średnio w domach pracy twórczej i kwaterach agroturystycznych (po 19).

Wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a, mierzony liczbą miejsc noclegowych przypadających na 100 mieszkańców, w województwie śląskim w 2017 r. ukształtował się na poziomie 1,0, przy średniej krajowej wynoszącej 2,0. Najwyższym wskaźnikiem funkcji turystycznej Baretje'a charakteryzowało się województwo zachodniopomorskie – 7,8.

On the average, there were 73 bed places per 1 tourist accommodation facility, the largest number of them being in health establishments (241 places), on camping sites (151 places), on tent camp sites (139 places) and in hotels (103 places). The smallest number of bed places per 1 object were on the average in creative arts centres and agrotourism lodgings (19 per each).

The Baretje's tourism function index, measured by the number of bed places per 100 inhabitants, in śląskie voivodship in 2017 was 1.0, with the national average of 2.0. The highest Baretje's tourism function index was characteristic for zachodniopomorskie voivodship – 7.8.

5. Placówki gastronomiczne

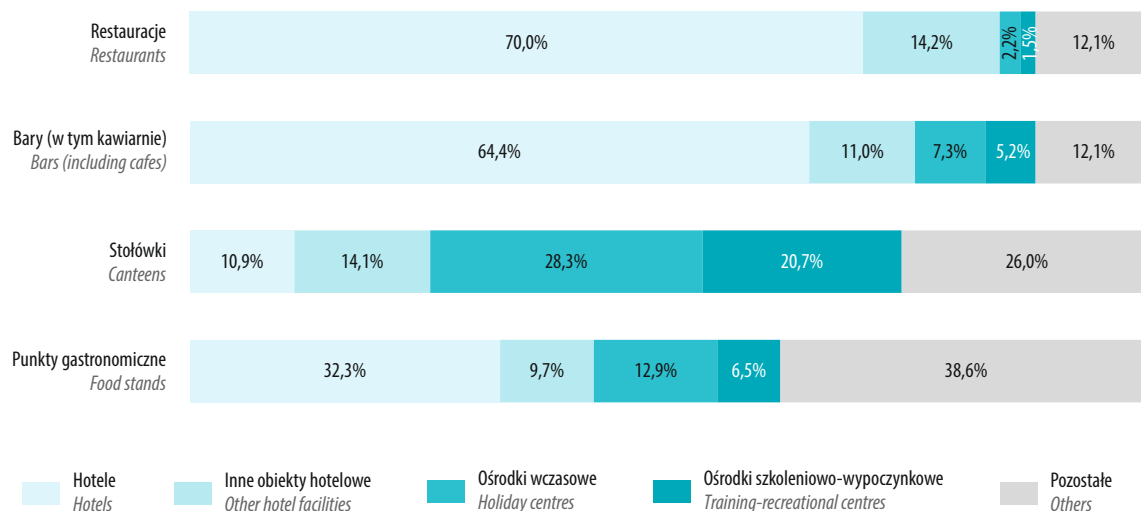
Atrakcyjność bazy noclegowej podnoszą placówki gastronomiczne zlokalizowane na terenie turystycznych obiektów noclegowych. Według stanu w końcu lipca 2017 r. w turystycznych obiektach noclegowych województwa śląskiego dostępnych było 581 placówek gastronomicznych, z tego 267 restauracji, 191 barów, 92 stołówki i 31 punktów gastronomicznych (np. smażalni, pijalni, lodziarni czy bufetów). W skali roku odnotowano wzrost ogólnej liczby placówek gastronomicznych o 5,4%. W największym stopniu wzrosła liczba barów – o 30 placówek. W ciągu roku przybyło także 5 restauracji, natomiast liczba punktów gastronomicznych zmniejszyła się o 5 placówek. Większość restauracji (234) zlokalizowana była w obiektach hotelowych, w tym 187 w hotelach. Bary także najczęściej prowadziły swoją działalność w hotelach (123) oraz w innych obiektach hotelowych (21). Najwięcej stołówek odnotowano w ośrodkach wczasowych (26) i ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych (19), a prawie jedna trzecia punktów gastronomicznych zlokalizowana była w hotelach (10).

5. Catering establishments

The attractiveness of the accommodation base is increased by catering establishments located in tourist accommodation establishments. At the end of July 2017, 581 catering establishments were available in tourist accommodation establishments in śląskie voivodship, including 267 restaurants, 191 bars, 92 canteens and 31 food stands (e.g. fry houses, drink rooms, ice-cream parlours or snack bars). Over the year, the overall number of catering establishments increased by 5.4%. The greatest increase was observed in the number of bars – by 30 establishments. During the year, there was also increase in the number of restaurants (by 5 establishments), while the number of food stands decreased by 5 establishments. Most of the restaurants (234) were located in hotels and similar facilities, of which 187 in hotels. Bars also most often operated in hotels (123) and in other hotel facilities (21). Most of the canteens were recorded in holiday centres (26) and training-recreational centres (19), and almost one third of food stands were located in hotels (10).

Wykres 12. Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów w 2017 r.
Stan w dniu 31 VII

Graph 12. Structure of catering establishments in tourist accommodation facilities by type of facilities in 2017
As of 31 VII

6. Zaplecze sportowo-rekreacyjne, rehabilitacyjne i konferencyjne oraz udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo

Rosnące oczekiwania turystów związane z jakością świadczonych usług turystycznych mają wpływ na rozwój bazy turystycznej. Turystyczne obiekty noclegowe wzbogacają swoją ofertę nie tylko o możliwość korzystania z urządzeń sportowo-rekreacyjnych, ale również dysponują szerokim zapleczem rehabilitacyjnym, konferencyjnym oraz udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

W 2017 r. w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego odnotowano 132 wypożyczalnie sprzętu turystycznego. Prawie 45% wszystkich wypożyczalni sprzętu turystycznego oferowało swoje usługi w hotelach. W 172 turystycznych obiektach noclegowych turyści mogli skorzystać z sauny, a w 126 obiektach – z siłowni. Boisko do siatkówki lub koszykówki znajdowało się w 120 obiektach noclegowych, boisko do piłki nożnej – w 62 obiektach, basen otwarty – w 56 obiektach, a w 48 – basen kryty. Stół do tenisa stołowego z wyposażeniem był atrakcją dostępną w 152 obiektach noclegowych, stół do bilardu z wyposażeniem – w 141 obiektach, a kort do tenisa ziemnego – w 52 obiektach. Pokoje zabaw dla dzieci znajdowały się w 120 obiektach noclegowych.

Z zabiegów rehabilitacyjnych (masaży, fizykoterapii itp.) turyści mogli skorzystać w 78 obiektach (w tym w 46 hotelach, 7 ośrodkach wczasowych i 6 zakładach uzdrowiskowych), natomiast z zabiegów SPA – w 80 obiektach (w tym w 57 hotelach, 7 ośrodkach wczasowych i 5 ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych). W 52 turystycznych obiektach noclegowych prowadzono również zajęcia z instruktorem (np. fitness, jogę, aerobik, gimnastykę).

Sieć Wi-Fi odnotowano w 461 turystycznych obiektach noclegowych województwa. Sale konferencyjne posiadało 285 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 156 hoteli, 47 innych obiektów hotelowych, 23 ośrodki wczasowe oraz 22 ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe. Zaplecze konferencyjne stanowiło łącznie 657 sal, w których było 45,1 tys. miejsc. W projekторы multimedialne wraz z nagłośnieniem wyposażonych było 255 turystycznych obiektów noclegowych, a w 230 obiektach znajdowały się mikrofony bezprzewodowe. Ekran y stanowiły wyposażenie 287 turystycznych obiektów noclegowych, flipcharty – 251 obiektów, a komputery lub laptopy – 207 obiektów. Własną obsługą techniczną dysponowało 169 turystycznych obiektów noclegowych, a w 77 obiektach znajdowały się zestawy do wideokonferencji.

6. Sports and recreation as well as rehabilitation facilities, conference facilities and facilities for the disabled

The growing expectations of tourists associated with the quality of tourist services provided have an impact on the development of the tourist base. Tourist accommodation facilities enrich their offer not only with the possibility of using sport and recreational devices, but also have a wide range of rehabilitation facilities, conference facilities and facilities for the motorically disabled.

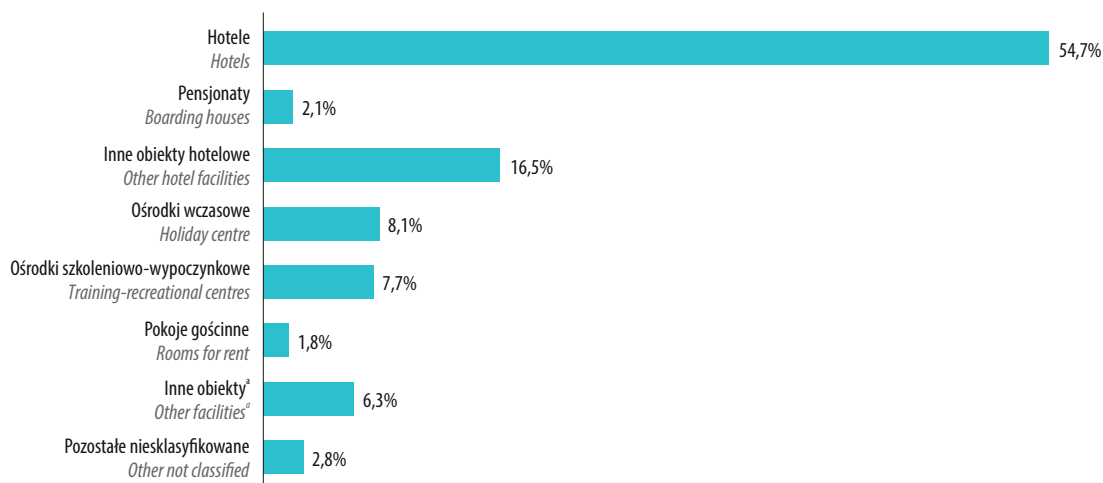
In 2017, 132 tourist equipment rentals were noted in tourist accommodation facilities located in śląskie voivodship. Almost 45% of all tourist equipment rentals offered their services in hotels. In 172 tourist accommodation facilities, tourists could use the sauna, and in 126 facilities – from the gym. A volleyball or basketball court was located in 120 accommodation facilities, a football pitch – in 62 facilities, an outdoor swimming pool – in 56 facilities, and in 48 facilities – an indoor swimming pool. The table tennis table with equipment was an attraction available in 152 accommodation facilities, a billiard table with equipment – in 141 facilities, and a tennis court – in 52 facilities. Children's play rooms were located in 120 accommodation establishments.

Tourists could use 78 facilities offering rehabilitation treatments (massages, physical therapy, etc.), including 46 in hotels, 7 in holiday centres and 6 in health establishments, while SPA treatments were offered by 80 facilities (including 57 in hotels, 7 in holiday centres and 5 in training-recreational centres). In 52 tourist accommodation facilities, there were also classes with an instructor (e.g. fitness, yoga, aerobics, gymnastics).

Wi-Fi network was recorded in 461 tourist accommodation establishments in the voivodship. A total of 285 tourist accommodation facilities, including 156 hotels, 47 other hotel facilities, 23 holiday centres and 22 training-recreational centres had conference rooms. The conference facilities comprised a total of 657 rooms, in which there were 45.1 thous. places. Equipped with multimedia projectors with the sound system were 255 tourist accommodation facilities, and 230 facilities had at their disposal wireless microphones. Equipped with screens were 287 tourist accommodation facilities, flipcharts – 251 facilities, and computers or laptops – 207 facilities. Own technical service was at the disposal of 169 tourist accommodation establishments, and in 77 facilities there were video conferencing sets.

Wykres 13. Struktura sal konferencyjnych według rodzajów obiektów w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Graph 13. Structure of conference rooms by type of facilities in 2017
As of 31 VII

a Motele, domy wycieczkowe, schroniska, szkolne schroniska młodzieżowe, zespoły domków turystycznych, kwatery agroturystyczne.
a Motels, excursion hostels, shelters, school youth hostels, complexes of tourist cottages, agrotourism lodgings.

Biorąc pod uwagę udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo, w 2017 r. turystyczne obiekty noclegowe najczęściej dysponowały parkingami z miejscami wyznaczonymi dla osób niepełnosprawnych (226 obiektów, w tym 140 hoteli, 28 innych obiektów hotelowych i 11 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych). Pochylnie wjazdowe posiadało 187 obiektów noclegowych (m.in. 100 hoteli, 33 inne obiekty hotelowe, 9 zakładów uzdrowiskowych, 8 ośrodków wczasowych). Z windy przystosowanej dla osób niepełnosprawnych ruchowo turyści mogli korzystać w 147 obiektach, w tym w 110 hotelach, 12 innych obiektach hotelowych i 8 zakładach uzdrowiskowych. Drzwi otwierane automatycznie jako udogodnienie dla osób niepełnosprawnych odnotowano w 109 obiektach noclegowych (m.in. w 84 hotelach i 8 zakładach uzdrowiskowych).

Taking into account facilities for the disabled, in 2017, tourist accommodation establishments most often had at their disposal car parks with places designated for the disabled (226 facilities, including 140 hotels, 28 other hotel facilities and 11 training-recreational centres). The access ramps were found in 187 accommodation facilities (including 100 hotels, 33 other hotel facilities, 9 health establishments, 8 holiday centres). The lift adapted for the physically disabled tourists could be used in 147 facilities, including 110 hotels, 12 other hotel facilities and 8 health establishments. Doors automatically opened as facilities for the disabled were found in 109 accommodation facilities (among others in 84 hotels and 8 health establishments).

7. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

7.1. Turyści korzystający z noclegów

Wyniki badania wykorzystania bazy noclegowej w województwie śląskim w 2017 r. wykazały, że w turystycznych obiektach noclegowych, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi), zatrzymało się 2596,6 tys. turystów, tj. o 7,8% więcej niż w roku poprzednim.

Większość turystów (1994,0 tys. osób), czyli 76,8% wszystkich korzystających z bazy noclegowej, korzystała z noclegów w obiektach hotelowych, tj. w hotelach, motelach, pensjonatach i innych tego rodzaju obiektach. Wśród nich największą popularnością cieszyły się hotele – 1750,9 tys. turystów, czyli 67,4% wszystkich korzystających z bazy noclegowej (wzrost o 8,2% w odniesieniu do 2016 r.). W pozostałych obiektach noclegowych, tj. domach wycieczkowych, schroniskach, ośrodkach kolonijnych, kempingach itd., z noclegów skorzystało 602,6 tys. turystów (wzrost o 4,3% w skali roku).

W 2017 r. z turystycznej bazy noclegowej zlokalizowanej na terenie województwa śląskiego skorzystało 374,8 tys. turystów zagranicznych. Turyści zagraniczni stanowili 14,4% wszystkich turystów korzystających z bazy noclegowej (15,2% w poprzednim roku). W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost liczby turystów zagranicznych o 2,1%.

Turyści zagraniczni najczęściej wybierali obiekty hotelowe – 347,1 tys. osób (92,6% ogółu turystów zagranicznych) wobec 27,7 tys. osób korzystających z noclegów w pozostałych obiektach noclegowych (7,4%). W obiektach hotelowych turyści zagraniczni stanowili 17,4% wszystkich korzystających z noclegów (wobec 18,4% w 2016 r.). W pozostałych obiektach noclegowych turyści zagraniczni zatrzymywali się zdecydowanie rzadziej i stanowili jedynie 4,6% osób korzystających z noclegów w tej grupie obiektów (5,1% w 2016 r.).

W 2017 r. najliczniejszą grupę turystów zagranicznych odwiedzających województwo śląskie stanowili goście z Niemiec – 92,7 tys. osób (24,7%). Spośród pozostałych krajów najwięcej turystów przybyło z Ukrainy – 35,3 tys. osób (9,4%), Włoch – 29,3 tys. osób (7,8%), Czech – 18,8 tys. osób (5,0%), Francji – 17,2 tys. osób (4,6%), Wielkiej Brytanii – 16,9 tys. osób (4,5%), Słowacji – 12,0 tys. osób (3,2%), Holandii – 11,7 tys. osób (3,1%), Rosji – 11,7 tys. osób (3,1%) oraz Łotwy – 11,1 tys. osób (3,0%).

7. Occupancy in tourist accommodation establishments

7.1. Tourists accommodated

Results of the survey on the use of accommodation base in śląskie voivodship in 2017 revealed that 2596.6 thous. tourists stayed in tourist accommodation establishments with 10 or more beds (including rooms for rent and agrotourism lodgings), i.e. by 7.8% more than in the previous year.

Most of the tourists (1994.0 thous. persons), or 76.8% of all accommodated tourists in tourist accommodation facilities, used accommodation in hotels and similar facilities, i.e. in hotels, motels, boarding houses and other such facilities. Among them, the most popular were hotels – 1750.9 thous. tourists, or 67.4% of all those using the accommodation base (increase by 8.2% in relation to 2016). In other facilities, i.e. excursion hostels, shelters, holiday youth centres, camping sites, etc., 602.6 thous. tourists were accommodated (increase by 4.3% per year).

In 2017, 374.8 thous. foreign tourists benefited from the tourist accommodation base located in śląskie voivodship. Foreign tourists accounted for 14.4% of all tourists using the accommodation base (15.2% in the previous year). In comparison with 2016, the number of foreign tourists increased by 2.1%.

Foreign tourists most frequently chose hotels and similar facilities – 347.1 thous. persons (92.6% of total foreign tourists) against 27.7 thous. persons accommodated in other facilities (7.4%). Foreign tourists accounted for 17.4% of all tourists accommodated in hotels and similar facilities (compared to 18.4% in 2016). In other facilities foreign tourists stayed much less frequently and constituted only 4.6% of people using accommodation in this group of facilities (5.1% in 2016).

In 2017, the largest group of foreign tourists visiting śląskie voivodship were guests from Germany – 92.7 thous. persons (24.7%). From the remaining countries, most of the tourists came from Ukraine – 35.3 thous. persons (9.4%), Italy – 29.3 thous. persons (7.8%), the Czech Republic – 18.8 thous. persons (5.0%), France – 17.2 thous. persons (4.6%), Great Britain – 16.9 thous. persons (4.5%), Slovakia – 12.0 thous. persons (3.2%), the Netherlands – 11.7 thous. persons (3.1%), Russia – 11.7 thous. persons (3.1%) and Latvia – 11.1 thous. persons (3.0%).

Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według Deferta, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów przypadających na 1 km² powierzchni, w województwie śląskim w 2017 r. wyniósł 210,5, przy średniej dla kraju wynoszącej 102,3. Pod względem gęstości ruchu turystycznego województwo śląskie zajmowało 2. lokatę, po województwie małopolskim (322,8).

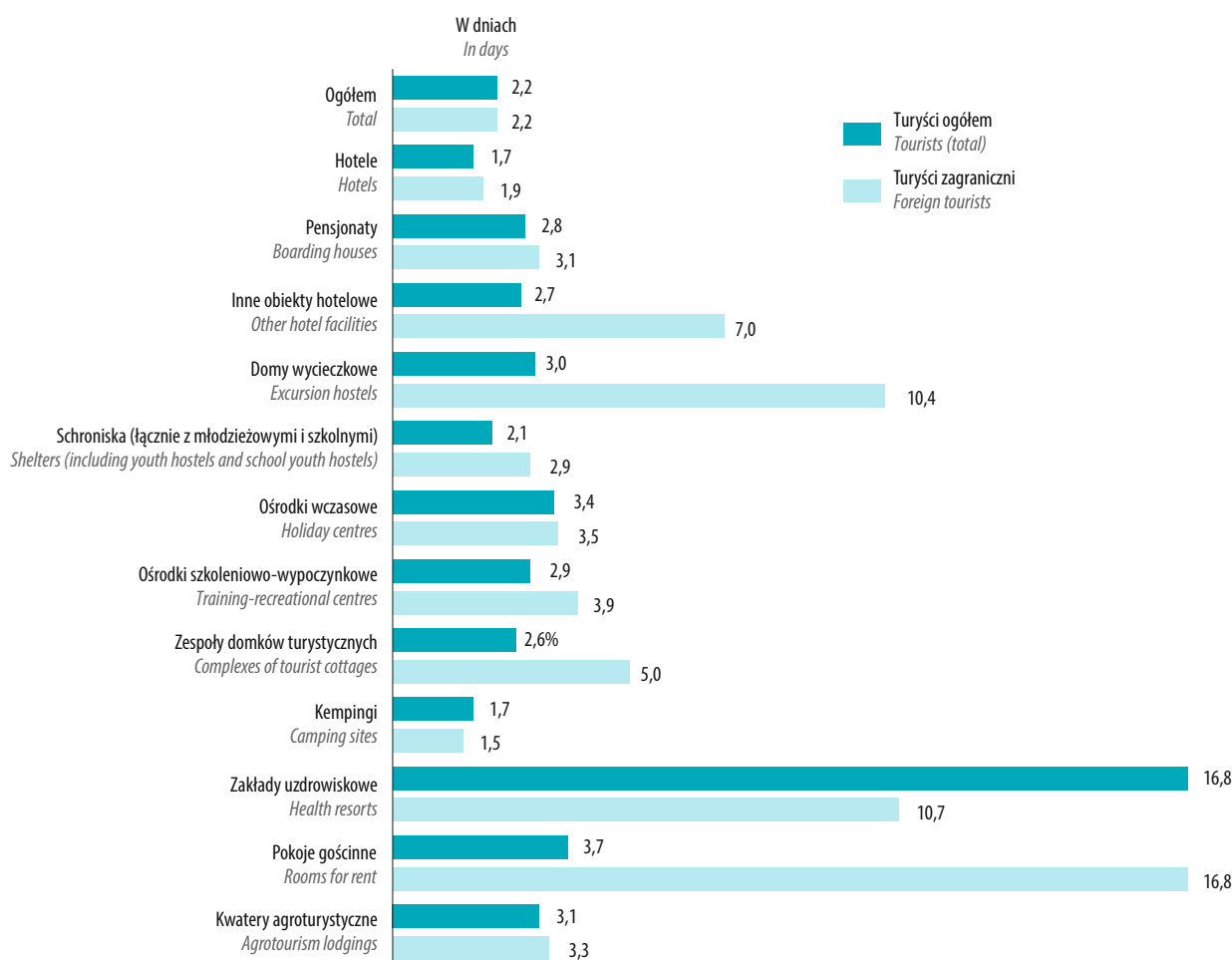
Średnio jeden turysta korzystał w 2017 r. z 2,2 noclegu, przy czym najdłuższe były pobyty turystów w zakładach uzdrowiskowych (16,8), natomiast najkrócej turyści przebywali np. w motelach – 1,4 noclegu.

Tourism density indicator according to Defert, expressed in the number of tourists accommodated per 1 km² area, in śląskie voivodship in 2017 amounted to 210.5, with the average for the country of 102.3. In terms of tourism density, śląskie voivodship ranked second, after małopolskie voivodship (322.8).

On the average, one tourist was accommodated for about 2.2 nights in 2017, with the longest stays of tourists in health establishments (16.8), while the shortest stays of tourists were noted e.g. in motels – 1.4 nights in each of them.

Wykres 14. Średni czas pobytu turystów w wybranych obiektach noclegowych w 2017 r.

Graph 14. Average length of stay of tourists in selected accommodation facilities in 2017

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej, tj. liczba korzystających z noclegów w odniesieniu do liczby miejsc noclegowych, wyniósł 55,0 (w kraju – 41,3). Pod względem wykorzystania bazy noclegowej w odniesieniu do liczby miejsc noclegowych województwo śląskie zajmowało 3. lokatę, po województwie mazowieckim (89,8) i łódzkim (58,9).

The accommodation base development rate, i.e. the number of tourists accommodated with reference to the number of bed places, amounted to 55.0 (in the country – 41.3). In terms of the use of the accommodation base in relation to the number of bed places, śląskie voivodship occupied the 3rd place, after mazowieckie (89.8) and łódzkie (58.9) voivodships.

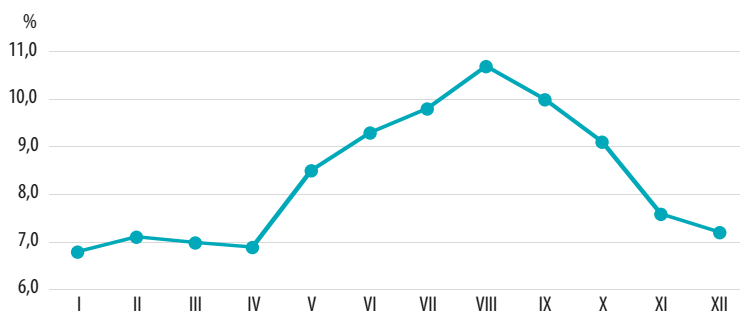

Biorąc pod uwagę miesiące w 2017 r., najwięcej turystów korzystało z bazy noclegowej w sierpniu – 278,5 tys. osób, a następnie we wrześniu – 258,5 tys. osób, lipcu – 254,0 tys. osób i czerwcu – 241,6 tys. osób. Najmniejszą liczbę turystów korzystających z obiektów noclegowych odnotowano w styczniu – 177,1 tys. osób.

Taking into account the months of 2017, most tourists used the accommodation base in August – 278.5 thous. persons, and then in September – 258.5 thous. persons, in July – 254.0 thous. persons and in June – 241.6 thous. persons. The smallest number of tourists using accommodation facilities was recorded in January – 177.1 thous. persons.

Wykres 15. Struktura turystów korzystających z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 15. Structure of tourists using tourist accommodation establishments by months in 2017

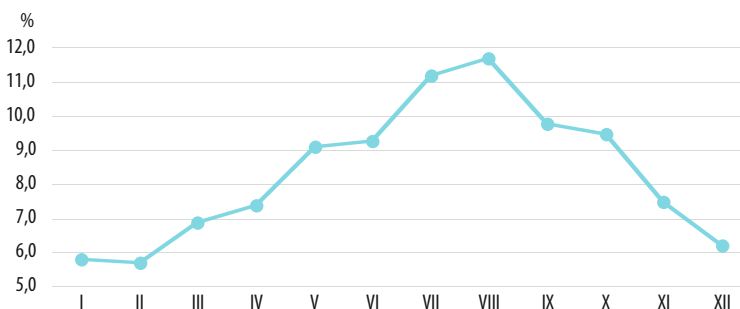

W 2017 r. najwięcej turystów zagranicznych korzystało z bazy noclegowej w sierpniu – 43,7 tys. osób, a następnie w lipcu – 41,8 tys. osób, we wrześniu – 36,6 tys. osób i w październiku – 35,8 tys. osób. Najmniejszą liczbę turystów zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych odnotowano w lutym – 21,2 tys. osób.

In 2017, most of foreign tourists used the accommodation base in August – 43.7 thous. persons, and then in July – 41.8 thous. persons, in September – 36.6 thous. persons and in October – 35.8 thous. persons. The smallest number of foreign tourists using accommodation facilities was recorded in February – 21.2 thous. persons.

Wykres 16. Struktura turystów zagranicznych korzystających z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 16. Structure of foreign tourists using tourist accommodation establishments by months in 2017

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera, wyrażony liczbą korzystających z noclegów przypadających na 100 mieszkańców, w województwie śląskim w 2017 r. wyniósł 57,0, przy średniej dla kraju wynoszącej 83,3. Najwyższe wskaźniki intensywności ruchu turystycznego odnotowano w województwach: zachodniopomorskim (161,7), małopolskim (144,7), pomorskim (123,4) i dolnośląskim (114,5).

The tourism intensity index according to Schneider, expressed in the number of tourists accommodated per 100 inhabitants, in śląskie voivodship in 2017 was 57.0, with the country average of 83.3. The highest tourism intensity indices were recorded in the following voivodships: zachodniopomorskie (161.7), małopolskie (144.7), pomorskie (123.4) and dolnośląskie (114.5).

7.2. Udzielone noclegi

W 2017 r. w województwie śląskim turystom udzielono 5810,3 tys. noclegów (wzrost o 6,6% w porównaniu z 2016 r.), z czego 63,5% przypadało na obiekty hotelowe – 3688,8 tys. noclegów (wzrost o 5,6%). Najwięcej noclegów udzielono w hotelach – 3053,9 tys. (wzrost o 5,5%), zakładach uzdrowiskowych – 649,6 tys. (wzrost o 1,4%) oraz w innych obiektach hotelowych – 576,2 tys. (wzrost o 5,9%).

Największą liczbę udzielonych noclegów odnotowano w miesiącach wakacyjnych: w sierpniu (704,8 tys. noclegów) i w lipcu (647,9 tys. noclegów), co stanowiło łącznie 23,3% ogółu udzielonych noclegów w ciągu roku. Obłożenie noclegami w tych miesiącach było prawie dwa razy większe niż w miesiącach o najmniejszej aktywności turystycznej, tj. w marcu i w kwietniu, kiedy to udzielono odpowiednio: 382,3 tys. i 383,0 tys. noclegów.

Sezonowość obserwowano zarówno w obiektach hotelowych, gdzie w okresie wakacyjnym, tj. w lipcu i w sierpniu, udzielono w sumie 780,3 tys. noclegów w odniesieniu do 513,5 tys. noclegów w marcu i w kwietniu, jak i w pozostałych obiektach noclegowych – 572,3 tys. noclegów w lipcu i w sierpniu, wobec 251,8 tys. noclegów w marcu i w kwietniu.

7.2. Nights spent (overnight stay)

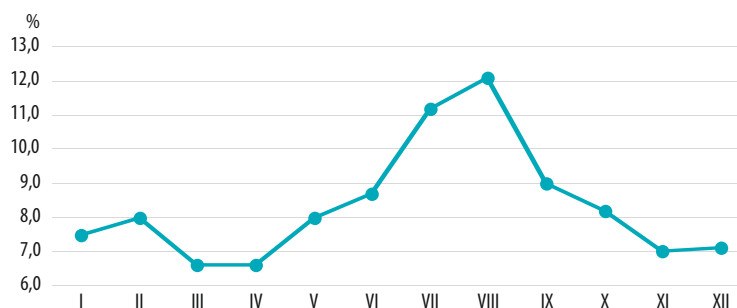
In 2017, in śląskie voivodship 5810.3 thous. nights were spent by tourists (increase by 6.6% compared to 2016), of which 63.5% in hotels and similar facilities – 3688.8 thous. nights spent (increase by 5.6%). The most nights were spent in hotels – 3053.9 thous. (increase by 5.5%), health establishments – 649.6 thous. (increase by 1.4%) and other hotel facilities – 576.2 thous. (increase by 5.9%).

The highest number of overnight stays was recorded in the holiday months: in August (704.8 thous. nights spent) and in July (647.9 thous. nights spent), which accounted for 23.3% of total overnight stays during the year. Occupancy of accommodation in these months was almost twice as high as in the months with the lowest tourist activity, i.e. in March and April, when nights spent amounted to respectively: 382.3 thous. and 383.0 thous.

Seasonality was observed both in hotels and similar facilities, where during the holiday season, i.e. in July and August, a total of 780.3 thous. nights were granted compared to 513.5 thousand nights spent in March and April, as well as in other accommodation facilities – 572.3 thous. overnight stays in July and August, against 251.8 thous. overnight stays in March and April.

Wykres 17. Struktura noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 17. Structure of nights spent in tourist accommodation facilities by months in 2017

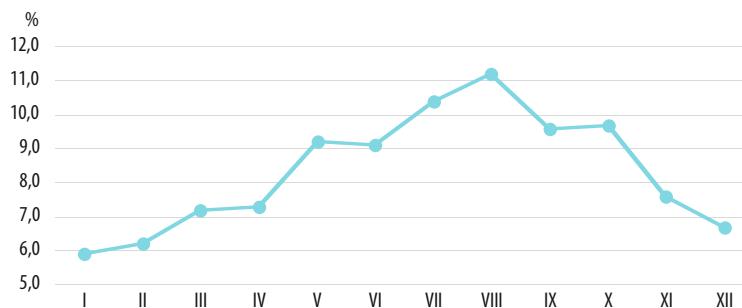

Turystom zagranicznym udzielono 830,0 tys. noclegów, w tym największą ich liczbę odnotowano w miesiącach letnich (92,9 tys. noclegów w sierpniu i 86,2 tys. noclegów w lipcu), a najmniejszą – w miesiącach zimowych (49,4 tys. noclegów w styczniu i 51,5 tys. noclegów w lutym). Większości noclegów udzielono w hotelach – 609,9 tys., tj. 73,5% wszystkich noclegów udzielonych tej grupie turystów w turystycznych obiektach noclegowych w 2017 r.

Foreign tourists were granted 830.0 thous. overnight stays, of which the largest number of them, was recorded in the summer months (92.9 thous. nights spent in August and 86.2 thous. nights spent in July), and the smallest number – in the winter months (49.4 thous. nights spent in January and 51.5 thous. nights spent in February). Most of the nights was spent in hotels – 609.9 thous., i.e. 73.5% of all nights spent in this group of tourists in tourist accommodation facilities in 2017.

Wykres 18. Struktura noclegów udzielonych turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 18. Structure of nights spent by foreign tourists in tourist accommodation facilities by months in 2017

Wskaźnik nasycenia bazą turystyczną według Charvata, mierzony liczbą udzielonych noclegów przypadających na 100 mieszkańców, w województwie śląskim w 2017 r. wyniósł 127,6 (w kraju – 218,3). Najwyższe wskaźniki nasycenia bazą turystyczną odnotowano w województwach: zachodniopomorskim (823,7), pomorskim (401,2), małopolskim (388,8) i dolnośląskim (292,5).

Tourist saturation index based on Charvat, measured by the number of overnight stays per 100 inhabitants, in śląskie voivodship in 2017 amounted to 127.6 (in the country – 218.3). The highest tourist saturation indices were recorded in the following voivodships: zachodniopomorskie (823.7), pomorskie (401.2), małopolskie (388.8) and dolnośląskie (292.5).

7.3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

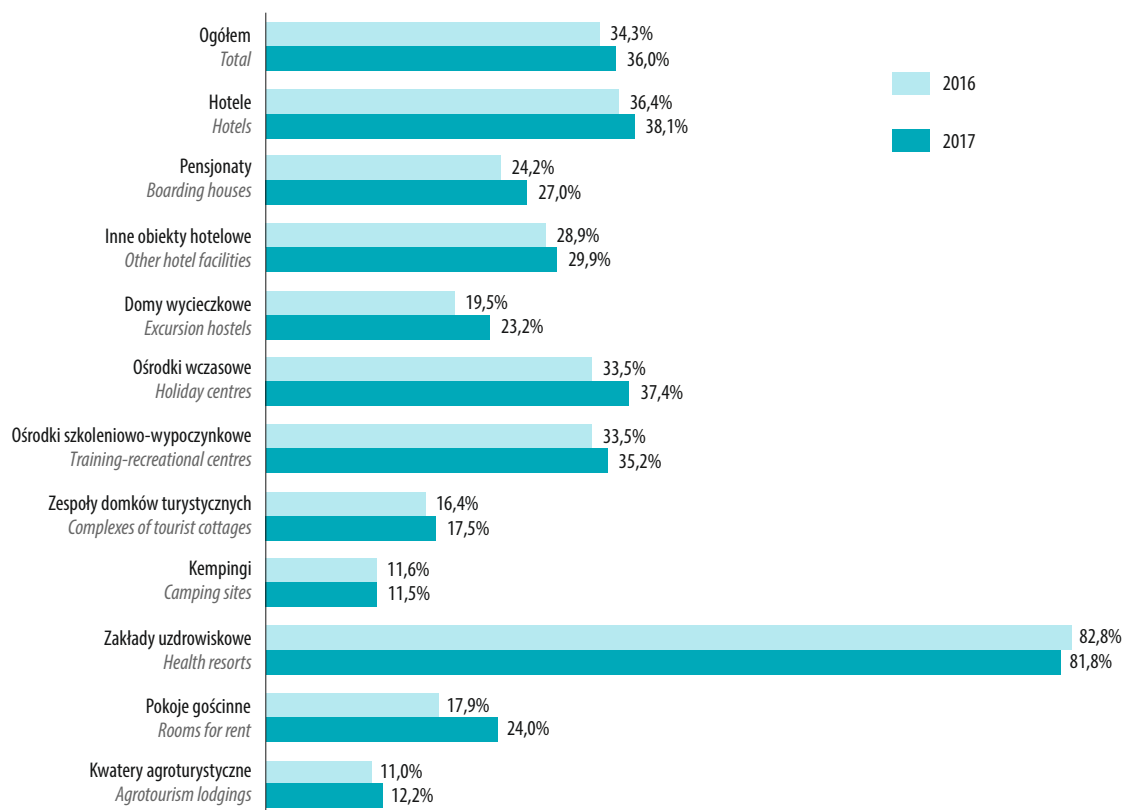
Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych wyraża się stopniem wykorzystania miejsc noclegowych (tj. procentowym udziałem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych – sumy miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r. we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego wyniósł 36,0% (o 1,7 p. proc. więcej niż w roku poprzednim). W obiektach hotelowych stopień wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie 36,2%, a w pozostałych obiektach noclegowych – 35,7% (w 2016 r. odpowiednio: 34,7% i 33,7%).

7.3. Occupancy rate of bed places

The use of tourist accommodation facilities is expressed by the occupancy rate of bed places (i.e. the percentage share of the number of overnight stays in the nominal number of bed places – the sum of bed places prepared for tourists on each day of the facility's operation). In 2017 the occupancy rate of bed places in all tourist accommodation establishments located in śląskie voivodship was 36.0% (1.7 pp more than in the previous year). In hotels and similar facilities the occupancy rate was 36.2%, and in other accommodation facilities – 35.7% (in 2016: 34.7% and 33.7%, respectively).

Wykres 19. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w wybranych turystycznych obiektach noclegowych

Graph 19. Occupancy rate of bed places in selected tourist accommodation facilities

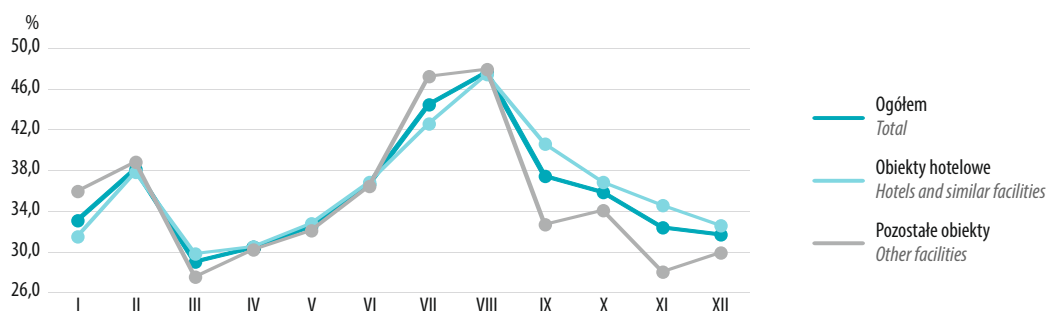

Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w zakładach uzdrowiskowych – 81,8%, mimo niewielkiego spadku w skali roku (o 1,0 p. proc.). Wśród obiektów o najniższym stopniu wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r. znalazły się pola biwakowe (6,7% wobec 5,5% w 2016 r.), kempingi (11,5% wobec 11,6%) i kwatery agroturystyczne (12,2% wobec 11,0%).

The highest occupancy rate of bed places was recorded in health establishments – 81.8%, despite a small drop on an annual basis (by 1.0 pp). Among the objects with the lowest occupancy rate of bed places in 2017, there were tent camp sites (6.7% against 5.5% in 2016), camping sites (11.5% compared to 11.6%) and agrotourism lodgings (12.2% against 11.0%).

Wykres 20. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 20. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation facilities by months in 2017

Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w miesiącach wakacyjnych – w sierpniu (47,7%) i w lipcu (44,5%), natomiast najniższy – w marcu (29,1%) i w kwietniu (30,5%). W obiektach hotelowych obserwowano podobną tendencję – najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych wystąpił w sierpniu (47,5%) i w lipcu (42,6%), natomiast najniższy – w marcu (29,9%) i w kwietniu (30,6%). W pozostałych obiektach noclegowych także najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych notowano w sierpniu (48,0%) i w lipcu (47,3%), natomiast najniższy – w marcu (27,6%) i w listopadzie (28,1%).

The highest occupancy rate of bed places was recorded in the holiday months – in August (47.7%) and in July (44.5%), while the lowest – in March (29.1%) and in April (30.5%). A similar tendency was observed in hotels and similar facilities – the highest occupancy rate of bed places occurred in August (47.5%) and in July (42.6%), while the lowest – in March (29.9%) and in April (30.6%). In other accommodation facilities, the highest occupancy rate of bed places was recorded in August (48.0%) and in July (47.3%), while the lowest – in March (27.6%) and in November (28.1%).

7.4. Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych

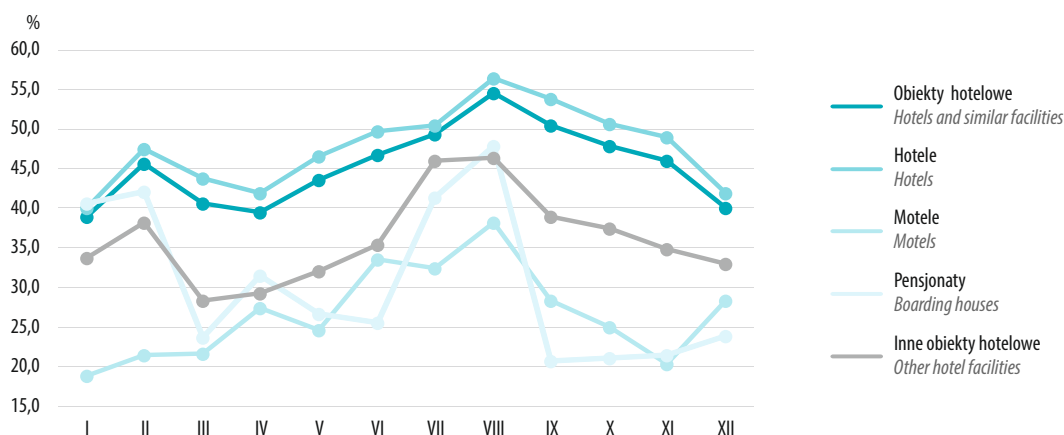
W 2017 r. w obiektach hotelowych wynajęto 2267,0 tys. pokoi (wzrost o 5,4% w odniesieniu do 2016 r.), w tym 492,9 tys. pokoi wynajęto turystom zagranicznym (wzrost o 1,3% w porównaniu z 2016 r.). Najwięcej pokoi wynajęto w hotelach – 1925,0 tys. (wzrost w skali roku o 4,7%), w tym 434,1 tys. pokoi wynajęto turystom zagranicznym (o 2,4% mniej niż w 2016 r.).

7.4. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities

In 2017, in hotels and similar facilities 2267.0 thous. rooms were leased (increase by 5.4% in relation to 2016), including 492.9 thous. rooms rented to foreign tourists (increase by 1.3% compared to 2016). Most rooms have been rented in hotels – 1925.0 thous. (annual increase by 4.7%), including 434.1 thous. rooms rented to foreign tourists (by 2.4% less than in 2016).

Wykres 21. Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 21. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities by months in 2017

Stopień wykorzystania pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych w 2017 r. wyniósł 45,3%, czyli o 1,5 p. proc. więcej niż w 2016 r. Najwyższy stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych odnotowano w sierpniu (54,5%), natomiast najniższy w styczniu (38,9%).

In 2017 occupancy rate of rooms in hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities amounted to 45.3%, or 1.5 pp. more than in 2016. The highest occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities was recorded in August (54.5%), and the lowest in January (38.9%).

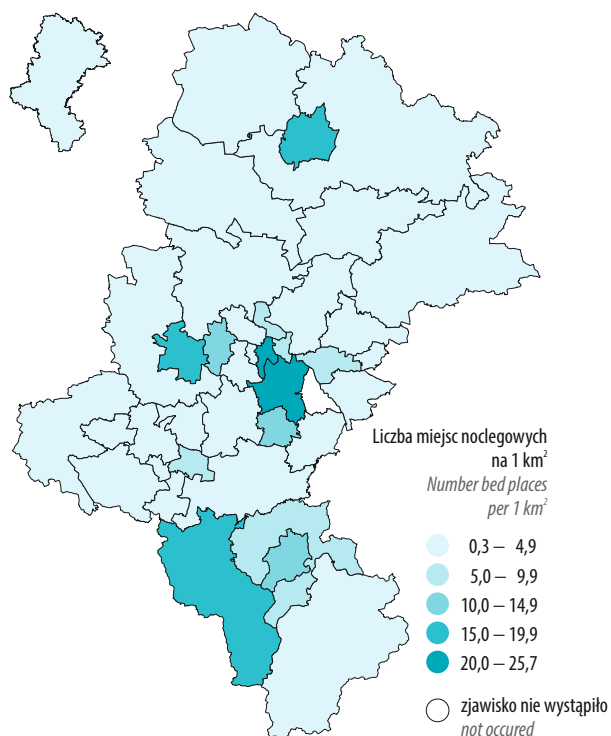
8. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w przekroju terytorialnym

W końcu lipca 2017 r. prawie jedna czwarta turystycznych obiektów noclegowych województwa śląskiego zlokalizowana była na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (158). Biorąc pod uwagę powiaty, najwięcej turystycznych obiektów noclegowych usytuowanych było w powiecie cieszyńskim (161). Duża ilość turystycznych obiektów noclegowych skupiona była na terenie powiatu żywieckiego (108). W ciągu roku najwięcej turystycznych obiektów noclegowych przybyło w powiecie zawierciańskim (3) i Zabrze (3), a ubyło – w powiecie żywieckim (4) i cieszyńskim (3).

W Katowicach usługi turystyczne świadczone w 25 obiektach noclegowych oferujących 4,2 tys. miejsc noclegowych (wobec 24 obiektów i 3,9 tys. miejsc noclegowych przed rokiem). Prawie trzy czwarte (72,0%) obiektów stanowiły hotele (18), w których do dyspozycji gości było 3,5 tys. miejsc noclegowych w mieście (83,2%).

Mapa 1. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej według powiatów w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Map 1. Accommodation base density rate by powiats in 2017 As of 31 VII

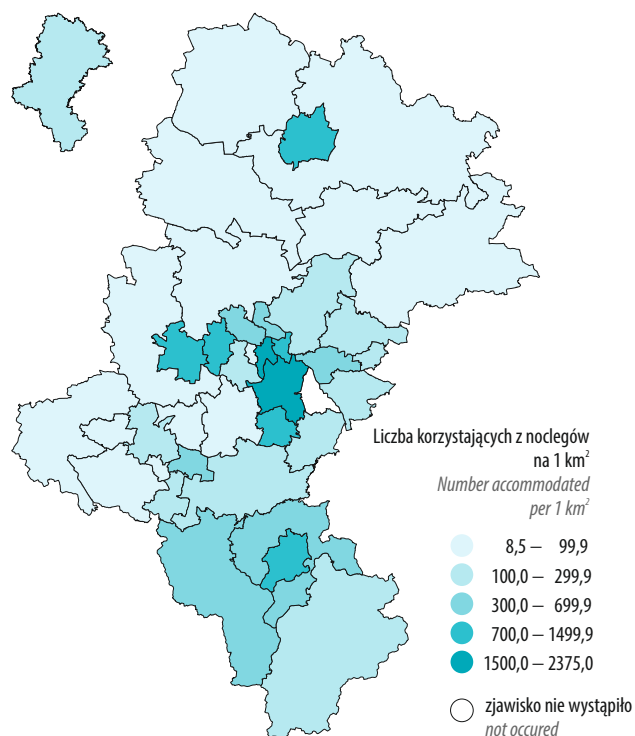
8. Tourist accommodation establishments and their use in territorial breakdown

At the end of July 2017, almost one quarter of tourist accommodation establishments in śląskie voivodship were located in the Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis (158). Taking into account powiats, most of the tourist accommodation facilities were located in cieszyński powiat (161). A large number of tourist accommodation facilities were concentrated in żywiecki powiat (108). During the year, the greatest increase in the number of tourist accommodation establishments was observed in zawierciański powiat (3) and Zabrze (3) while the greatest decrease was noted in powiats: żywiecki (4) and cieszyński (3).

In Katowice, tourist services were provided in 25 accommodation facilities offering 4.2 thous. bed places (against 24 facilities and 3.9 thous. bed places a year ago). Almost three quarters (72,0%) of the facilities were hotels (18), in which there were 3.5 thous. bed places available to guests in the city (83.2%).

Mapa 2. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według powiatów w 2017 r.

Map 2. Tourism density indicator by powiats in 2017

Według stanu w końcu lipca 2017 r. obiekty noclegowe zlokalizowane na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz powiatu cieszyńskiego i żywieckiego oferowały łącznie prawie 66% miejsc noclegowych w województwie.

Najwyższy wskaźnik gęstości bazy noclegowej, mierzony liczbą miejsc noclegowych zaoferowanych turystom, przypadających na 1 km² powierzchni odnotowano w: Katowicach (25,7), Chorzowie (21,7), powiecie cieszyńskim (16,7), Gliwicach (15,7), Częstochowie (15,4), Bielsku-Białej (14,6), Zabrze (12,0) i Tychach (11,8).

Najwięcej osób korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r. odnotowano w: powiecie cieszyńskim (19,4% turystów odwiedzających województwo śląskie), Katowicach (15,1%), Częstochowie (8,6%), powiecie bielskim (7,5%), żywieckim (5,6%), Bielsku-Białej (4,6%) oraz Gliwicach (4,3%). W 2017 r. w tych powiatach udzielono łącznie 4147,0 tys. noclegów, co stanowiło 71,4% noclegów udzielonych w województwie. Turyści zagraniczni najczęściej korzystali z obiektów zlokalizowanych w: Katowicach (24,7% obcokrajowców korzystających ze śląskiej bazy noclegowej), Częstochowie (9,3%), Gliwicach (8,1%), powiecie cieszyńskim (7,9%) i Bielsku-Białej (6,5%).

Najwyższym wskaźnikiem gęstości ruchu turystycznego według Deferta, wyrażonym liczbą turystów korzystających z noclegów przypadających na 1 km² powierzchni, charakteryzowały się miasta na prawach powiatu: Katowice (2375,0), Chorzów (1791,2), Częstochowa (1406,3), Zabrze (1157,5), Bielsko-Biała (958,8) i Gliwice (834,0).

W turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie powiatu cieszyńskiego w 2017 r. udzielono 1763,4 tys. noclegów (30,3% noclegów udzielonych w województwie). W porównaniu z 2016 r. liczba udzielonych noclegów w tym powiecie wzrosła o 6,9%.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w 2017 r. kształtował się powyżej średniej wojewódzkiej i wyniósł 38,2%. Biorąc pod uwagę powiaty, wyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych niż przeciętnie w województwie odnotowano w: Rudzie Śląskiej (55,2%), powiecie bieruńsko-lędzińskim (53,8%), Katowicach (46,8%), Bytomiu (41,0%), Zabrze (40,5%), Jaworznie (40,3%), powiecie cieszyńskim (39,9%), Sosnowcu (39,7%), powiecie kłobuckim (39,6%), Częstochowie (39,2%), Chorzowie (39,0%), powiecie pszczyńskim (38,5%), Piekarach Śląskich (37,9%), powiecie bielskim (37,5%) i Bielsku-Białej (37,4%).

As at the end of July 2017, accommodation facilities located in the area of the Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis as well as cieszyński and żywiecki powiats offered altogether 66% of bed places in the voivodship.

The highest accommodation base density rate, measured by the number of bed places offered to tourists per 1 km² of area, was recorded in: Katowice (25.7), Chorzów (21.7), cieszyński powiat (16.7), Gliwice (15.7), Częstochowa (15.4), Bielsko-Biała (14.6), Zabrze (12.0) and Tychy (11.8).

The largest numbers of persons using tourist accommodation facilities in 2017 were recorded in: cieszyński powiat (19.4% of tourists visiting śląskie voivodship), Katowice (15.1%), Częstochowa (8.6%), bielski powiat (7.5%), żywiecki powiat (5.6%), Bielsko-Biała (4.6%) and Gliwice (4.3%). In 2017, a total of 4147.0 thous. nights spent were noted in these powiats, which accounted for 71.4% of the nights spent in the voivodship. Foreign tourists most often used facilities located in Katowice (24.7% of foreigners using the śląska accommodation base), Częstochowa (9.3%), Gliwice (8.1%), cieszyński powiat (7.9%) and Bielsko-Biała (6.5%).

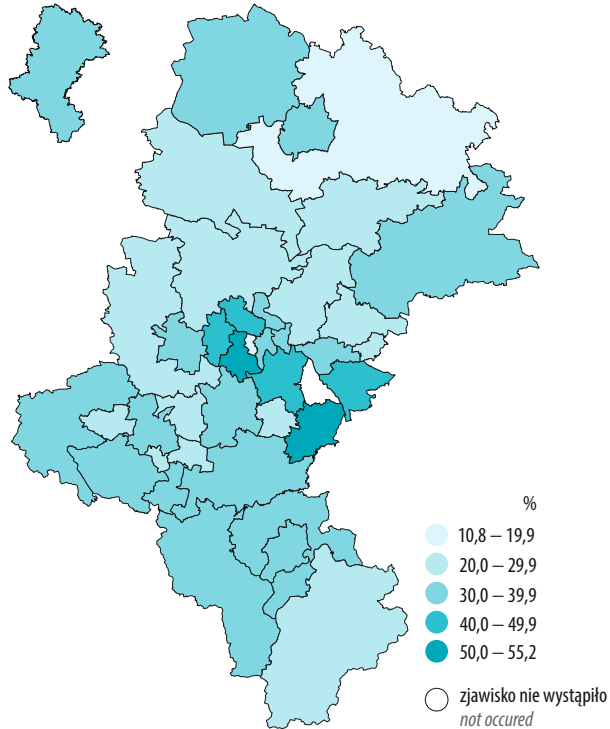
The highest tourism density indicator according to Defert, expressed in the number of tourists accommodated per 1 km², was characteristic for cities with powiat status: Katowice (2375.0), Chorzów (1791.2), Częstochowa (1406.3), Zabrze (1157.5), Bielsko-Biała (958.8) and Gliwice (834.0).

In 2017, in tourist accommodation facilities located in cieszyński powiat, 1763.4 thous. nights were spent (30.3% of nights spent in the voivodship). In comparison with 2016, the number of overnight stays in this powiat increased by 6.9%.

The occupancy rate of bed places in tourist accommodation facilities located in the area of Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis in 2017 was above the voivodship's average and amounted to 38.2%. Taking into account powiats, a higher occupancy rate of bed places than the average in the voivodship was recorded in: Ruda Śląska (55.2%), bieruńsko-lędziński powiat (53.8%), Katowice (46.8%), Bytom (41.0%), Zabrze (40.5%), Jaworzno (40.3%), cieszyński powiat (39.9%), Sosnowiec (39.7%), kłobucki powiat (39.6%), Częstochowa (39.2%), Chorzów (39.0%), pszczyński powiat (38.5%), Piekary Śląskie (37.9%), bielski powiat (37.5%) and Bielsko-Biała (37.4%).

Mapa 3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2017 r.

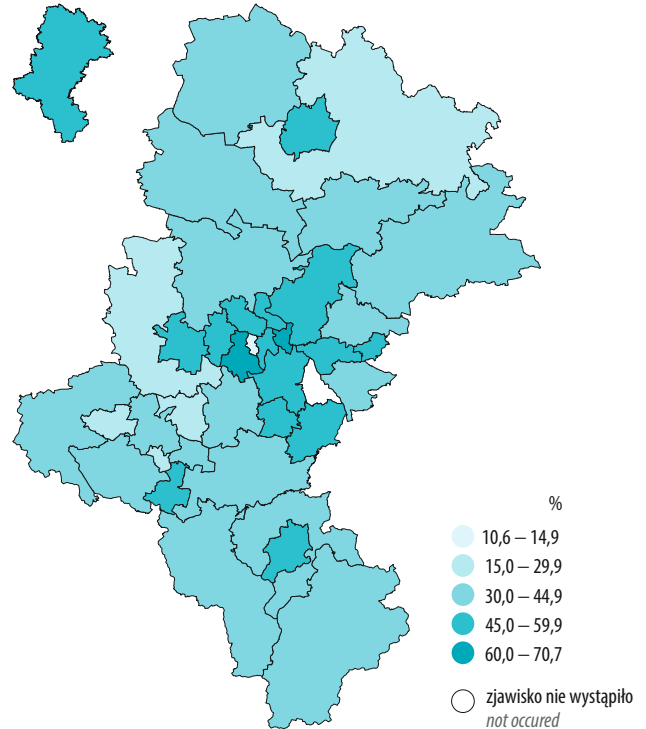
Map 3. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2017

Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych usytuowanych na terenie Górnśląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w 2017 r. osiągnął wyższy poziom niż przeciętnie w województwie i wyniósł 51,3%. W przekroju terytorialnym według powiatów wyższy stopień wykorzystania pokoi niż średnio w województwie odnotowano m.in. w obiektach hotelowych w: Rudzie Śląskiej (70,7%), Katowicach (58,0%), powiecie bieruńsko-lędzińskim (53,1%), Częstochowie (51,9%), Zabrze (51,2%), Sosnowcu (50,6%), Gliwicach (50,0%), Chorzowie (49,8%), Bielsku-Białej (49,3%), Piekarach Śląskich (49,1%), Tychach (47,5%) i powiecie będzińskim (46,1%).

Mapa 4. Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według powiatów w 2017 r.

Map 4. Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities by powiats in 2017

The occupancy rate of rooms in hotel facilities located in the Górnśląsko-Zagłębiowska Metropolis in 2017 reached a higher level than the average in the voivodship and amounted to 51.3%. In the territorial breakdown by powiats, the higher occupancy rate of rooms than the average in the voivodship was noted, among others, in hotels and other facilities in: Ruda Śląska (70.7%), Katowice (58.0%), bieruńsko-lędziński powiat (53.1%), Częstochowa (51.9%), Zabrze (51.2%), Sosnowiec (50.6%), Gliwice (50.0%), Chorzów (49.8%), Bielsko-Biała (49.3%), Piekary Śląskie (49.1%), Tychy (47.5%) and będziński powiat (46.1%).

9. Podmioty i pracujący związani z turystyką

9. Entities and employed persons connected with tourism

9.1. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON

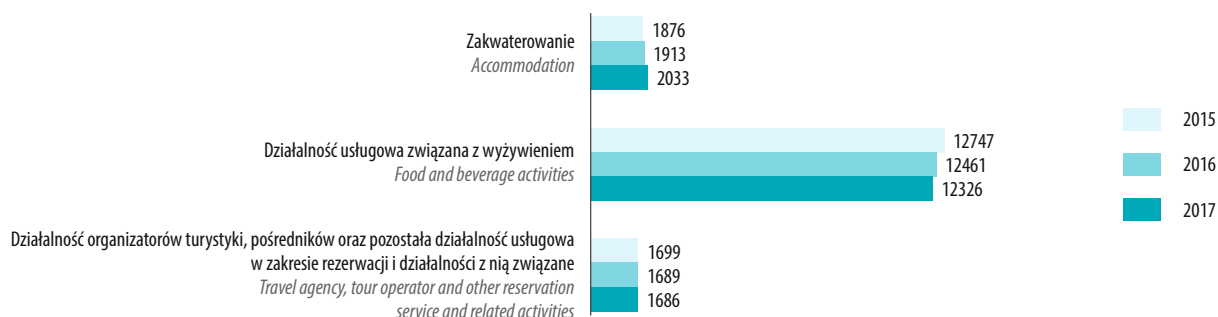
9.1. Entities recorded in the REGON register

W końcu 2017 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 16,0 tys. podmiotów prowadzących działalność związaną z turystyką, które stanowiły 3,4% ogółu podmiotów działających w województwie. Działalność w zakresie zakwaterowania prowadziło 2,0 tys. podmiotów, działalność usługową związaną z wyżywieniem – 12,3 tys. podmiotów, a działalność organizatorów turystyki, pośredników oraz pozostałą działalność usługową w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane – 1,7 tys. podmiotów.

In the end of 2017, 16.0 thous. entities conducting tourism-related activities were recorded in the REGON register, which accounted for 3.4% of all entities operating in the voivodship. Accommodation activity was conducted by 2.0 thous. entities, food and beverage activities by 12.3 thous. entities and travel agency, tour operator and other reservation service and related activities by 1.7 thous. entities.

Wykres 22. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON^a związane z turystyką w województwie śląskim według działów PKD 2007 Stan w dniu 31 XII

Graph 22. Entities recorded in the REGON^a register connected with tourism in śląskie voivodship by the PKD 2007 divisions As of 31 XII

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W porównaniu z końcem 2016 r. liczba pomiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON prowadzących działalność związaną z turystyką zmniejszyła się (o 0,1%), na co miał wpływ spadek liczby podmiotów prowadzących działalność usługową związaną z wyżywieniem (o 1,1%) i spadek liczby podmiotów prowadzących działalność organizatorów turystyki, pośredników oraz pozostałą działalność usługową w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane (o 0,2%). Liczba podmiotów prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania zwiększyła się (o 6,3%). W relacji do końca 2015 r. odnotowano podobne tendencje.

As compared to the end of 2016, the number of entities recorded in the REGON register conducting tourism-related activities decreased (by 0.1%), which was influenced by a decrease in the number of entities conducting food and beverage activities (by 1.1%) and a decrease in the number of entities conducting travel agency, tour operator reservation service and related activities (by 0.2%). The number of entities conducting accommodation activity increased (by 6.3%). In relation to the end of 2015, similar tendencies were observed.

9.2. Pracujący

Liczba pracujących w podmiotach związanych z turystyką, w których pracowało 10 i więcej osób, według siedziby zarządu w końcu 2016 r. wyniosła 13,0 tys. osób, tj. o 9,6% więcej niż w 2015 r. Większość z nich stanowiły kobiety (67,7% ogółu). Liczba kobiet pracujących w podmiotach związanych z turystyką w końcu 2016 r. wyniosła 8,8 tys. i była o 8,5% większa niż przed rokiem.

9.2. Employed persons

In the end of 2016, the number of employed persons in tourism-related entities that employed 10 and more persons according to the head office of the entity amounted to 13.0 thous. persons, i.e. by 9.6% more than in 2015. Most of them were women (67.7% of the total). In the end of 2016, the number of women employed in tourism-related entities amounted to 8.8 thous. and was by 8.5% higher than in the previous year.

Tablica 12. Pracujący^a w podmiotach związanych z turystyką w województwie śląskim w 2016 r. według statusu zatrudnienia i działów PKD 2007 Stan w dniu 31 XII

Table 12. *Employed persons^a in entities connected with tourism in śląskie voivodship in 2016 by employment status and divisions of the PKD 2007 As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>	
		zatrudnieni <i>employees</i>	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodziny <i>owners, co-owners including gratuitously contributing family workers</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	13004	12640	364
Zakwaterowanie <i>Accommodation</i>	3690	3664	26
Działalność usługowa związana z żywnością <i>Food and beverage activities</i>	8994	8665	329
Działalność organizatorów turystyki, pośredników oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>Travel agency, tour operator and other reservation service and related activities</i>	320	311	9

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 i więcej osób; według siedziby zarządu; bez pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych oraz duchownych.

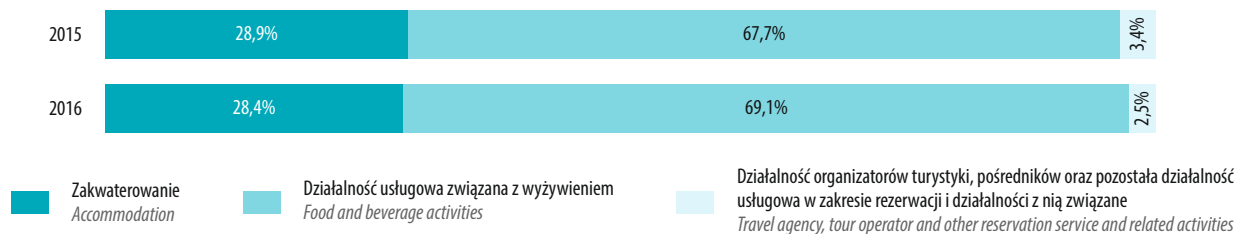
a Data concern economic entities employing 10 and more persons; by the head office; excluding employed in foundations, associations and other social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government, farmers and clergy.

Biorąc pod uwagę działy PKD 2007, wśród podmiotów związanych z turystyką w województwie śląskim, w końcu 2016 r. najwięcej pracujących zanotowano w podmiotach, które prowadziły działalność usługową związaną z żywnością (ponad 69% ogółu). Liczba pracujących w tych podmiotach zwiększyła się w skali roku o 11,9%. Pracujący w podmiotach zajmujących się zakwaterowaniem stanowili 28,4% pracujących w podmiotach związanych z turystyką i liczyli 3,7 tys., tj. o 7,7% więcej niż w końcu 2015 r.

Taking into account divisions of the PKD 2007, among entities related to tourism in śląskie voivodship, in the end of 2016, the highest number of employees was recorded in entities that carried out food and beverage activities (over 69% of the total). The number of employed persons in these entities increased by 11.9% on an annual basis. Employed persons in entities carrying out accommodation activities constituted 28.4% of all employed persons in entities related to tourism and amounted to 3.7 thous., i.e. 7.7% more than in the end of 2015.

Wykres 23. Struktura pracujących^a w podmiotach związanych z turystyką w województwie śląskim według działów PKD 2007 Stan w dniu 31 XII

Graph 23. Structure of employed^a persons in entities connected with tourism in śląskie voivodship by the PKD 2007 divisions As of 31 XII

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 i więcej osób; według siedziby zarządu; bez pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych oraz duchownych.

a Data concern economic entities employing 10 and more persons; by the head office; excluding employed in foundations, associations and other social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government, farmers and clergy.

9.3. Podmioty wpisane do CEOTiPT

Liczba podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych (CEOTiPT) w 2017 r. dla województwa śląskiego wyniosła 553 (o 15,4% więcej niż w 2016 r. i o 31,0% więcej niż w 2015 r.) i stanowiła 12,8% takich podmiotów w kraju.

Biorąc pod uwagę rodzaj działalności, wśród podmiotów w województwie śląskim wpisanych do CEOTiPT w 2017 r. najwięcej było przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność związaną z organizowaniem imprez turystycznych i pośrednictwem w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych (66,4% ogółu). Samym organizowaniem imprez turystycznych zajmowało się 33,5% przedsiębiorców, a tylko pośrednictwem w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych – 0,2%.

9.3. Entities recorded in the CEOTiPT

In 2017, the number of entities recorded in the Central Register of Tourism Organizers and Tourist Agents (the CEOTiPT) for śląskie voivodship amounted to 553 (by 15,4% more than in 2016 and by 31,0% more than in 2015) and constituted 12,8% of such entities in the country.

Taking into account the type of activity, among entities in śląskie voivodship entered into the CEOTiPT in 2017, the most were entrepreneurs who carried out activities related to the organization of tourist events and mediation in contracts for tourist services (66.4% of the total). 33.5% of entrepreneurs dealt only with the organization of tourist events, and 0.2% only with mediation in contracts for tourist services.

Tablica 13. Podmioty wpisane do CEOTiPT w województwie śląskim

Table 13. Entities recorded in the CEOTiPT in śląskie voivodship

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
OGÓŁEM TOTAL	422	479	553
Organizator imprez / pośrednik Event organizer / mediator	303	335	367
Organizator imprez Event organizer	118	143	185
Pośrednik Mediator	1	1	1

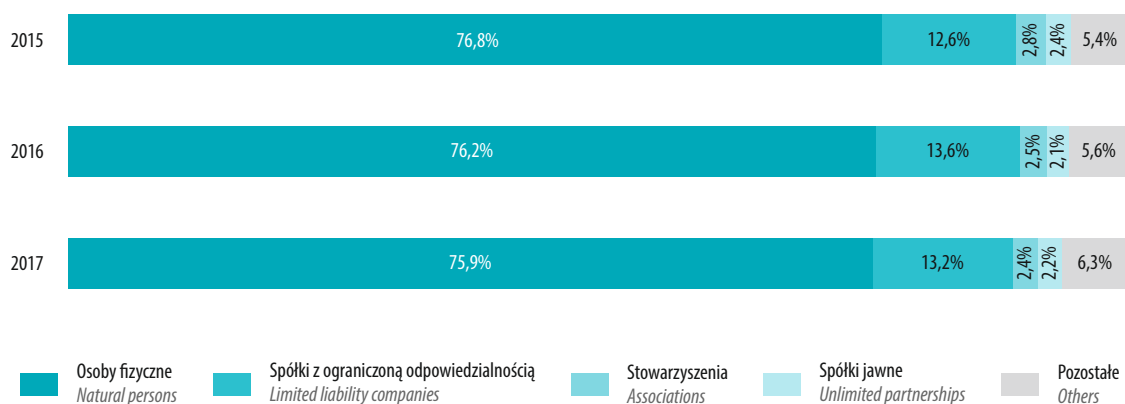
Źródło: Dane Ministerstwa Sportu i Turystyki.
Source: Data of the Ministry of Sport and Tourism.

Pod względem form prawnych w strukturze podmiotów wpisanych do CEOTiPT w 2017 r. dominowały osoby fizyczne (420), których liczba zwiększyła się zarówno w skali roku, jak i na przestrzeni dwóch lat odpowiednio o: 15,1% i 29,6%. W dalszej kolejności w strukturze były spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (73) oraz spółki cywilne (20), stowarzyszenia (13) i spółki jawne (12). W porównaniu z 2016 r. i 2015 r. zwiększyła się m.in. liczba spółek: z ograniczoną odpowiedzialnością (odpowiednio o: 12,3% i 37,7%), cywilnych (odpowiednio o: 42,9% i 81,8%), jawnych (po 20,0%) oraz stowarzyszeń (po 8,3%).

In terms of legal forms, the structure of entities entered into the CEOTiPT in 2017 was dominated by natural persons (420), the number of which increased both over the year and over two years by 15.1% and 29.6%, respectively. Subsequently, the structure consisted of limited liability companies (73), civil law partnerships (20), associations (13) and unlimited partnerships (12). In comparison with 2016 and 2015, there was an increase in the number of limited liability companies (by 12.3% and 37.7% respectively), civil law partnerships (by 42.9% and 81.8% respectively), unlimited partnerships (by 20.0%) and associations (by 8.3%).

Wykres 24. Struktura podmiotów wpisanych do CEOTiPT w województwie śląskim według form prawnych

Graph 24. Structure of entities recorded in the CEOTiPT in śląskie voivodship by legal forms

Źródło: Dane Ministerstwa Sportu i Turystyki.
Source: Data of the Ministry of Sport and Tourism.

10. Wydatki na turystykę

10. Expenditure on tourism

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych przeznaczone na rekreację i kulturę oraz na restauracje i hotele w 2016 r. wyniosły odpowiednio: 93,47 zł i 43,35 zł i były wyższe niż przed rokiem odpowiednio: 16,6% i 15,8%.

In 2016, average monthly expenditures per capita in households allocated for recreation and culture as well as restaurants and hotels amounted to respectively: 93.47 zł and 43.35 zł and were higher than a year ago respectively by: 16.6% and 15.8%.

Tablica 14. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 14. Average monthly expenditures per capita in households

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	
		w zł in zł	Ogółem=100 Total=100
OGÓŁEM TOTAL	1136,42	1202,37	100,0
w tym na: of which for:			
Rekreację i kulturę Recreation and culture	80,18	93,47	7,8
Restauracje i hotele Restaurants and hotels	37,43	43,35	3,6

Finansowanie turystyki odbywa się za pomocą środków przeznaczonych na ten cel z budżetu centralnego lub samorządów. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego, czyli samorządu województwa, powiatów, miast na prawach powiatów oraz gmin, w województwie śląskim w dziale turystyka w 2016 r. wyniosły 8407,0 tys. zł, tj. o 69,0% mniej niż w 2015 r. W skali roku wielkość wydatków poniesionych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego (z wyjątkiem powiatów) w dziale turystyka zmniejszyła się.

Tourism financing is made using funds allocated for this purpose from the central budget or local government budget. Expenditure of local government units budgets, i.e. voivodship, powiat and cities with powiat status as well as gminas, in śląskie voivodship, in the division tourism amounted to 8407.0 thousand zł in 2016, i.e. 69,0% less than in 2015. On an annual basis, the expenditure incurred by all local government units (with the exception of powiats) in the division tourism decreased.

Tablica 15. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale turystyka w województwie śląskim

Table 15. Expenditures of local government units in the division tourism in śląskie voivodship

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	
		w tys. zł in thous. zł	2015=100
OGÓŁEM TOTAL	27159,3	8407,0	31,0
Gminy ^a Gminas ^a	18185,6	3508,8	19,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	6795,6	4053,7	59,7
Powiaty Powiats	563,2	631,9	112,2
Województwo Voivodship	1614,9	212,6	13,2

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding expenditures of gminas which are also cities with powiat status.

11. Turystyka kwalifikowana

11. Qualified tourism

Jednym z organizatorów turystyki w Polsce jest Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK). W 2017 r. na terenie województwa śląskiego PTTK w ramach turystyki kwalifikowanej zorganizował 3263 wycieczki i imprezy, czyli o 0,3% mniej niż przed rokiem i o 8,9% mniej niż w 2015 r. W strukturze wycieczek i imprez, podobnie jak przed rokiem, najwięcej było pieszych górskich, kolarskich oraz pieszych nizinnych. W skali roku w znacznym stopniu wzrosła liczba wycieczek i imprez jeździeckich górskich (o 54,8%), natomiast obniżyła się liczba imprez kajakowych (o 55,3%).

One of the organizers of tourism in Poland is the Polish Tourist and Sightseeing Society (the PTTK). In 2017, in śląskie voivodship, the PTTK organized qualified tourism in 3263 trips and events, i.e. 0.3% less than a year before and 8.9% less than in 2015. In the structure of trips and events, as in the previous year most of them were mountain hiking, cycling and lowland hiking. On an annual basis, the number of mountain horse riding trips and events increased significantly (by 54.8%), while the number of canoeing events decreased (by 55.3%).

Tablica 16. Turystyka kwalifikowana w województwie śląskim

Table 16. Qualified tourism in śląskie voivodship

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba wycieczek i imprez Trips and events			Liczba uczestników Participants		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
OGÓŁEM TOTAL	3583	3273	3263	88837	82393	85502
Piesze górskie Mountain hiking	1285	1366	1279	39255	37878	40667
Piesze nizinne Lowland hiking	488	433	429	19779	19100	19676
Jeździeckie nizinne Lowland horse riding	1	–	1	30	–	17
Jeździeckie górskie Mountain horse riding	77	73	113	551	408	496
Kajakowe Canoeing	12	38	17	260	1848	385
Kolarskie Cycling	654	564	617	12764	9691	10947
Motorowe Motorcycling	40	38	31	425	523	537
Narciarskie Skiing	68	70	68	1273	1120	1284
Żeglarskie Sailing	70	58	64	1182	840	764
Płetwonurków Scuba diving	118	112	131	613	563	775
Na orientację Orientation	129	125	128	4312	4443	3899
Speleologiczne Speleological	81	32	33	316	180	131
Inne Others	560	364	352	8077	5799	5924

W wycieczkach i imprezach zorganizowanych przez PTTK na terenie województwa śląskiego w ramach turystyki kwalifikowanej w 2017 r. uczestniczyło 85,5 tys. osób. Liczba uczestników zwiększyła się w skali roku (o 3,8%), natomiast zmniejszyła się w odniesieniu do danych z 2015 r. (o 3,8%). Wśród uczestników imprez największą popularnością cieszyły się wycieczki piesze górskie (47,6% ogółu), piesze nizinne (23,0%) i kolarskie (12,8%). W relacji do 2016 r. w znacznym stopniu zwiększyła się liczba uczestników imprez pływackich (o 37,7%) oraz jeździeckich górskich (o 21,6%), natomiast zmniejszyła się liczba uczestników imprez kajakowych (o 79,2%) i speleologicznych (o 27,2%).

In 2017 on the territory of śląskie voivodship 85.5 thousand people participated in trips and events organized by the PTTK as part of qualified tourism. The number of participants increased (by 3.8%) on an annual basis, but decreased in relation to data from 2015 (by 3.8%). Among the participants of the events, mountain hiking (47.6% of the total), lowland hiking (23.0%) and cycling (12.8%) dominated. In relation to 2016, the number of participants of scuba diving events and mountain horse riding increased significantly (by 37.7% and by 21.6% respectively), while the number of participants in canoeing events and speleological events decreased (by 79.2% and 27.2% respectively).

12. Turystyka uzdrowiskowa

W końcu 2016 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 6 złóż wód leczniczych i termalnych udokumentowanych geologicznie, z tego 4 złoża wód mineralnych i 2 złoża wód termalnych, mineralnych. Dodatkowo eksploatowano złożę torfu niskiego wykorzystywane w lecznictwie uzdrowiskowym w postaci borowin. Z omawianych zasobów korzystały 2 uzdrowiska: Ustroń i Goczałkowice-Zdrój. Ze względu na położenie geograficzne jedno z nich (Ustroń), znajdujące się w powiecie cieszyńskim (Beskid Śląski) to tzw. uzdrowisko podgórskie, natomiast drugie (Goczałkowice-Zdrój) to uzdrowisko nizinne. W przypadku obu uzdrowisk w celach leczniczych wykorzystuje się wody termalne, a w Goczałkowicach-Zdroju dodatkowo wykonywane są zabiegi borowinowe.

Tablica 17. Zakłady uzdrowiskowe

Table 17. Health establishments

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
Liczba obiektów ^a Number of facilities ^a	8	9	9
Miejsca noclegowe ^a Bed places ^a	1965	2155	2167
Turyści korzystający z noclegów Tourists accommodated	34261	37155	38632
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	974	1295	1241
Udzielone noclegi Nights spent (overnight stay)	630104	640845	649566
w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists	10621	13632	13286

a Stan w dniu 31 VII.
a As of 31 VII.

W końcu lipca 2017 r. w województwie śląskim funkcjonowało 9 zakładów uzdrowiskowych (1,4% ogółu turystycznych obiektów noclegowych), których liczba w skali roku nie zmieniła się, natomiast w relacji do końca lipca 2015 r. wzrosła o 1 obiekt. Zakłady uzdrowiskowe dysponowały 2,2 tys. miejsc noclegowych (4,6% ogółu miejsc noclegowych), tj. więcej niż w końcu lipca 2016 r. i 2015 r. odpowiednio o: 0,6% i 10,3%. Biorąc pod uwagę rodzaje obiektów, zakłady uzdrowiskowe charakteryzowały się największą przeciętną liczbą miejsc noclegowych przypadających na 1 obiekt. W końcu 2017 r. w województwie śląskim na 1 zakład uzdrowiskowy przypadało średnio 241 miejsc noclegowych, podczas gdy w kraju – 181 miejsc noclegowych.

12. Spa tourism

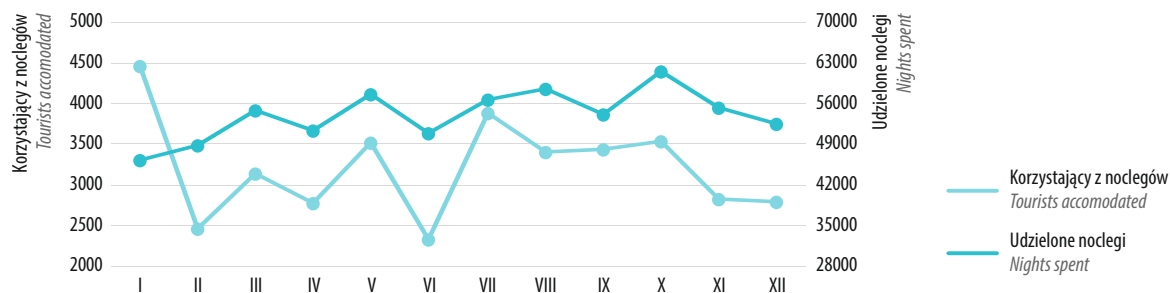
At the end of 2016, in śląskie voivodship there were 6 deposits of curative and thermal waters documented geologically, of which 4 mineral water deposits and 2 deposits of thermal, mineral waters. In addition, there is an exploited low peat deposit used in spa treatment in the form of therapeutic mud. Two health resorts: Ustroń and Goczałkowice-Zdrój benefit from these resources. Due to its geographical location, one of them (Ustroń), located in the cieszyński powiat (Beskid Śląski) is a mountain health resort, while the second one (Goczałkowice-Zdrój) is a lowland health resort. In the case of both health resorts, thermal waters are used for therapeutic purposes, and in the case of Goczałkowice-Zdrój, therapeutic mud treatments are additionally performed.

At the end of July 2017, there were 9 health establishments operating in śląskie voivodship (1.4% of all tourist accommodation establishments), the number of which remained unchanged over the year, while in relation to the end of July 2015, it increased by 1 facility. Health establishments had at their disposal 2.2 thous. bed places (4.6% of the total number of bed places), i.e. more than at the end of July 2016 and 2015, respectively by 0.6% and 10.3%. Taking into account the types of facilities, health establishments were characterized by the highest average number of bed places per 1 facility. At the end of 2017, in śląskie voivodship, there were 241 bed places per 1 health establishment, while in the country – 181 bed places.

Wykres 25. Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w zakładach uzdrowiskowych według miesięcy w 2017 r.

Graph 25. Tourists accommodated and nights spent in health establishments by months in 2017

W latach 2015-2017 zanotowano systematyczny wzrost liczby turystów korzystających z noclegów oraz wzrost liczby udzielonych noclegów (z wyjątkiem turystów zagranicznych). W zakładach uzdrowiskowych województwa śląskiego w 2017 r. przebywało 38,6 tys. osób (1,5% korzystających z noclegów w województwie), tj. o 4,0% więcej niż przed rokiem i o 12,8% więcej niż w 2015 r. Wśród korzystających z noclegów dominowali turyści krajowi (96,8% ogółu). Liczba turystów krajowych zwiększyła się w skali roku i na przestrzeni dwóch lat (odpowiednio o: 4,3% i 12,3%).

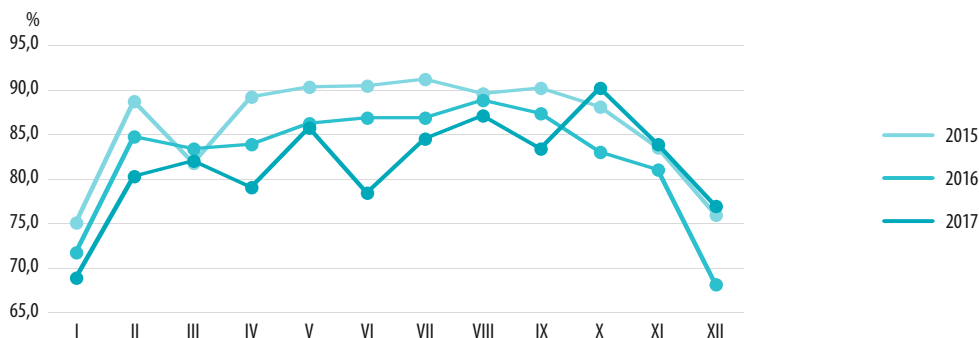
W zakładach uzdrowiskowych województwa śląskiego w 2017 r. udzielono 649,6 tys. noclegów (11,2% udzielonych noclegów w skali województwa), tj. o 1,4% więcej niż przed rokiem i o 3,1% więcej niż w 2015 r. Turystom krajowym udzielono 636,3 tys. noclegów (przed rokiem – 627,2 tys., a w 2015 r. – 619,5 tys.). Turyści przebywali w zakładach uzdrowiskowych najdłużej spośród wszystkich rodzajów turystycznych obiektów noclegowych. Przeciętny czas pobytu w zakładach uzdrowiskowych wyniósł 17 dni, podczas gdy w kraju – 13 dni. Przeciętny czas pobytu nie zmienił się w skali roku, ale skrócił się o 1 dzień na przestrzeni dwóch lat.

In the years 2015-2017, there was a systematic increase in the number of tourists accommodated and an increase in the number of overnight stays (except for foreign tourists). In the health establishments of śląskie voivodship in 2017, there were 38.6 thousand persons (1.5% of persons accommodated in the voivodship), i.e. by 4.0% more than in the previous year and by 12.8% more than in 2015. Domestic tourists (96.8% of the total) dominated among tourists accommodated. The number of domestic tourists increased over the year and over two years (by 4.3% and 12.3%, respectively).

In 2017 in health establishments of śląskie voivodship 649.6 thous. nights were spent (11.2% of nights spent in the voivodship), i.e. by 1.4% more than last year and by 3.1% more than in 2015. Domestic tourists were granted 636.3 thous. nights spent (a year ago – 627.2 thous., and in 2015 – 619.5 thous.). Tourists stayed in health establishments for the longest time taking into account all types of tourist accommodation facilities. The average duration of stay in health establishments was 17 days, while the duration of stay in the country – 13 days. The average length of stay has not changed over the years, but has decreased by 1 day over a period of two years.

Wykres 26. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych według miesięcy

Graph 26. Occupancy rate of bed places in health establishments by months

Zakłady uzdrowiskowe charakteryzowały się najwyższym (wynoszącym 81,8% w 2017 r.) poziomem stopnia wykorzystania miejsc noclegowych spośród wszystkich rodzajów turystycznych obiektów noclegowych, podczas gdy dla kraju ogółem wskaźnik ten wyniósł 77,5%. Biorąc pod uwagę miesiące, najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych zanotowano w październiku, w sierpniu i w maju, a najniższy w styczniu i w grudniu.

Uzdrowiskową bazę leczniczą w województwie śląskim w końcu 2017 r. stanowiły 2 szpitale uzdrowiskowe i 14 sanatoriów uzdrowiskowych. W szpitalach uzdrowiskowych było łącznie 0,2 tys. łóżek, a w sanatoriach – 2,3 tys. Uzdrowiskowa baza lecznicza przyciągała różne grupy turystów, jednak dominowali pacjenci i kuracjusze. Liczba osób leczonych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie śląskim w 2017 r. wyniosła 41,3 tys. i stanowiła 5,6% leczonych w zakładach uzdrowiskowych w całym kraju. Wśród kuracjuszy przeważały kobiety (63,6% ogółu). Zdecydowana większość kuracjuszy była leczona w trybie stacjonarnym.

Health establishments were characterized by the highest level (amounting to 81.8% in 2017) of occupancy rate of bed places among all types of tourist accommodation facilities, while in the country in general this indicator was 77,5%. Taking into account the months, the highest occupancy rate of bed places in health establishments was recorded in October, August and May, and the lowest in January and December.

At the end of 2017, the health resort base of śląskie voivodship was composed of 2 health resort hospitals and 14 sanatoriums. In total, there were 0.2 thous. bed places in health resort hospitals, and in sanatoriums – 2.3 thous. The health resort base attracted various groups of tourists, but patients were predominant. The number of persons treated in health resort facilities in śląskie voivodship in 2017 was 41.3 thous. and accounted for 5.6% of those treated in health resort facilities nationwide. Among the patients, the majority were women (63.6% of the total). The vast majority of patients were treated in an in-patient mode.

Tablica 18. Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego

Table 18. Health resort facilities

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
Zakłady ^a Facilities ^a	16	17	16
Łóżka ^a Beds ^a	2393	2625	2503
Kuracjusze leczenia stacjonarnie Patients undergoing in-patient treatment	36723	39843	41343
w tym kobiety of which women	23787	25658	26275
Kuracjusze leczenia ambulatoryjnie Patients undergoing out-patient treatment	990	1258	1339
w tym kobiety of which women	655	624	526
Zabiegi lecznicze Therapeutic treatments	2059561	2079122	2191142

a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

W strukturze osób leczonych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie śląskim kuracjusze w wieku 65 lat i więcej stanowili prawie połowę (48,5%), natomiast dzieci i młodzież w wieku do 18 lat – 1,5%. Liczba kuracjuszy, zarówno w wieku 65 lat i więcej, jak i dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat, zmniejszyła się w relacji do 2016 r. (odpowiednio o: 1,9% i 21,9%), natomiast wzrosła w odniesieniu do 2015 r. (odpowiednio o: 10,7% i 9,4%).

In the structure of persons treated in health resort facilities in śląskie voivodship, patients aged 65 and more accounted for almost half (48.5%), while children and youth under 18 years of age – 1.5%. The number of patients, both aged 65 and over, as well as children and youth under 18 years of age, decreased in relation to 2016 (respectively: by 1.9% and 21.9%), while it increased in relation to 2015 (by 10.7% and 9.4%, respectively).

W województwie śląskim wykonano 2191,1 tys. zabiegów leczniczych, czyli więcej niż przed rokiem (o 5,4%) i więcej niż w 2015 r. (o 6,4%). Wśród zabiegów leczniczych odnotowano 582,8 tys. zabiegów przyrodoleczniczych (kąpiele mineralne, kąpiele CO₂, zabiegi borowinowe i inhalacje), które stanowiły 26,6% ogółu zabiegów. W strukturze zabiegów przyrodoleczniczych, najbardziej związanych z działalnością uzdrowiskową, ponad 46% stanowiły zabiegi borowinowe, odsetek kąpiele mineralnych wyniósł 30,6%, kąpiele CO₂ – 13,8%, a najmniejszy udział stanowiły inhalacje (wziewanie) – 9,2%. Z zabiegów przyrodoleczniczych skorzystało 34,7 tys. kuracjuszy, tj. o 3,3% więcej niż w 2016 r. Na 1 korzystającego przypadało średnio 17 zabiegów przyrodoleczniczych (przed rokiem – 18).

In śląskie voivodship 2191.1 thous. therapeutic treatments were carried out, that is more than in the previous year (by 5.4%) and more than in 2015 (by 6.4%). Among the therapeutic treatments there were 582.8 thous. physiotherapy treatments (mineral baths, CO₂ baths, mud treatments and inhalations), which constituted 26.6% of the total. In the structure of natural therapies most related to spa activity, more than 46% were therapeutic mud treatments, the percentage of mineral baths was 30.6%, CO₂ baths – 13.8%, and inhalation – 9.2% (the smallest share). About 34.7 thous. patients used physiotherapy treatments, i.e. by 3.3% more than in 2016. There were on the average 17 physiotherapy treatments per person (a year ago – 18).

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

1. Publikacja zawiera dane dotyczące turystycznych obiektów noclegowych i ich wykorzystania. W opracowaniu zamieszczono również informacje o: pomnikach historii, parkach i ogrodach historycznych. Ponadto w publikacji zaprezentowano także wybrane dane z ochrony środowiska, rynku pracy, transportu, kultury i sportu oraz podmiotów gospodarki narodowej.

2. Dane zamieszczone w publikacji pochodzą ze sprawozdawczości GUS oraz źródeł pozastatystycznych (np. dane z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Ministerstwa Kultury i Sportu, Straży Granicznej). W szczególności wykorzystano dane pochodzące ze stałych badań statystycznych prowadzonych na formularzach:

- K-01 – Sprawozdanie z działalności artystycznej i rozrywkowej,
- K-02 – Sprawozdanie z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej,
- K-03 – Sprawozdanie biblioteki,
- K-05 – Sprawozdanie z działalności wystawienniczej,
- K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy,
- K-08 – Sprawozdanie kina,
- K-09 – Sprawozdanie z organizacji imprez masowych,
- KFT-OB/a – Sprawozdanie o gminnych obiektach sportowych,
- KFT-OB/b – Sprawozdanie o obiektach sportowych,
- KT-1 – Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego,
- OS-7 – Sprawozdanie o ochronie przyrody i krajobrazu (wraz załącznikami: 1, 2a, 2b),
- SG-01 – Sprawozdanie gminy: leśnictwo i ochrona środowiska
- Z-06 – Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy
- ZD-2 – Sprawozdanie z działalności leczniczej zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej.

3. W publikacji zastosowano prezentację danych według powiatów oraz grup i rodzajów obiektów.

4. Retrospekcja prezentowanych danych obejmuje lata: 2015, 2016, 2017.

Methodological notes

Sources and range of data

1. The publication contains data on tourist accommodation establishments and their use. The elaboration also contains information concerning: historical monuments, parks and historical gardens. In addition, the publication also presents selected data on environmental protection, labour market, transport, culture and sport, as well as entities of the national economy.

2. Data included in the publication are derived from GUS reports and non-statistical sources (e.g. data from the National Heritage Institute, the Ministry of Culture and Sport, the Border Guard). In particular, data from constant statistical surveys carried out on the listed below forms were used:

- K-01 – Report on artistic and entertainment activities,
- K-02 – Report on the activities of the museum and museum-related institution,
- K-03 – Library report,
- K-05 – Report on the activities of the exhibition,
- K-07 – Report on the activities of a cultural establishment, cultural centre, club, community centre,
- K-08 – Cinema report,
- K-09 – Report on the organization of mass events,
- KFT-OB/a – Report on gmina sports facilities,
- KFT-OB/b – Report on sports facilities,
- KT-1 – Report on the use of tourist accommodation facility,
- OS-7 – Report on nature and landscape protection (including annexes: 1, 2a, 2b),
- SG-01 – Gmina report: forestry and environmental protection
- Z-06 – Report on employed persons, wages and salaries as well as working time
- ZD-2 – Report on the therapeutic activity of health resort facilities, stationary medical rehabilitation establishments.

3. The publication comprises data by powiats as well as by groups and types of objects.

4. Retrospection of the presented data covers the years: 2015, 2016, 2017.

Objaśnienia podstawowych pojęć

1. Pod pojęciem **turystyka** należy rozumieć ogół czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

2. Uczestnikami turystyki są **odwiedzający**. Kategoria ta dotyczy **turystów** (tzn. odwiedzających, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu) i **odwiedzających jednodniowych** (bez-noclegowych).

3. Baza noclegowa turystyki dotyczy **turystycznych obiektów noclegowych**, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty.

4. Do **obiektów hotelowych** zaliczono: hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe.

Hotel – obiekt hotelarski zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większością miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem gości. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Motel – obiekt hotelarski zlokalizowany przy trasach komunikacji drogowej, który poza usługami hotelarskimi przystosowany jest również do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponuje parkingiem. Motel musi posiadać co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych. Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii moteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Pensjonat – obiekt hotelarski, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania co najmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii pensjonatów: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Inny obiekt hotelowy – obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątnięcie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria).

Explanations of basic concepts

1. **Tourism** is understood as the total activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. Travellers which fall within the term "tourism" are defined as **visitors**. This group comprises **tourists**, (i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence), as well as **one-day visitors**, i.e., persons who did not spend the night at the place visited.

3. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities as well as other facilities.

4. **Hotels and similar facilities include:** hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities.

A **hotel** – a hotel facility located mainly in urban areas with at least 10 rooms, including mostly single and double rooms, providing a wide range of services related to the stay of guests. Each hotel must provide breakfast. Depending on the equipment and the range of services rendered, five categories of hotels are distinguished: the highest category – 5 stars, the lowest – 1 star.

A **motel** – a hotel facility located near road transport routes, which apart from hotel services is also adapted to provide automotive services and has a car park. The motel must have at least 10 rooms, including mostly single and double rooms. Each motel must provide breakfast. Depending on the equipment and the range of services rendered, five categories of motels are distinguished: the highest category – 5 stars, the lowest – 1 star.

A **boarding house** – a hotel facility that provides hotel services including full board and has at least 7 rooms. It must provide catering services in the form of serving at least two meals a day. Depending on the equipment and the range of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: the highest category – 5 stars, the lowest – 1 star.

Other hotel facility – accommodation facility, divided into rooms, subject to one management, providing certain services, including at least daily cleaning of rooms, making the bed and washing of sanitary facilities (e.g. an object that fulfils the tasks of a hotel, motel or a boarding house, which has not been assigned a category).

5. Do **pozostałych obiektów** zaliczono: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne, pozostałe niesklasyfikowane.

Dom wycieczkowy – obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie domów wycieczkowych: najwyższa – kategoria I, najniższa – kategoria III.

Schronisko – obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko posiada przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną. Pojęcie „schronisko” nie obejmuje schronisk młodzieżowych.

Schronisko młodzieżowe – obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie schronisk młodzieżowych: najwyższa – kategoria I, najniższa – kategoria III.

Szkolne schronisko młodzieżowe – placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ośrodek wczasowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami.

Ośrodek kolonijny – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami.

Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów itp. Może być także przystosowany do świadczenia usług wczasowych.

Dom pracy twórczej – obiekt, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy.

5. **Other facilities** include: excursion hostels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, health establishments, rooms for rent, agrotourism lodgings and other not classified facilities (other miscellaneous facilities).

An **excursion hostel** – an object located in a built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 bed places, adapted to the self-service of clients and providing a minimum range of services related to the stay of clients. Each excursion hostel must have at least one catering establishment. Depending on the equipment and range of services rendered, three categories of cruise houses are distinguished: the highest – category I, the lowest – category III.

A **shelter** – an object located outside the built-up area, along tourist routes, providing a minimum range of services related to the stay of clients. The shelter has at least one catering establishment. The term "shelter" does not include youth hostels.

A **youth hostel** – a facility intended for individual and group youth tourism, adapted to the self-service of clients. The youth hostel is an institution located in an independent building or in a separate part of the building. Depending on the equipment and range of services provided, three categories of youth hostels are distinguished: the highest – category I, the lowest – category III.

A **school youth hostel** – an educational facility enabling the development of interests and talents, as well as the use of various forms of leisure and the organization of leisure time.

A **holiday centre** – an object (or complex of objects) designed and adapted to provide exclusively or mainly services related to the holidays.

A **summer camp centre** – object (or complex of objects) accommodated and adapted to provide exclusively or mainly services for the summer camp groups.

A **training-recreational centre** – an accommodation object (or complex of objects) adapted to conduct courses, conferences, trainings, conventions, etc. Moreover, the centre may be adapted to provide holiday services.

A **creative arts centre** – an object in which proper conditions for creative work and leisure of the creators are provided, also used (mainly by their families) as a holiday centre.

Zespół domków turystycznych – domek turystyczny – budynek niepodpiwniczony, posiadający nie więcej niż cztery pokoje, dostosowany do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki turystyczne mogą tworzyć zespoły domków turystycznych, a także organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych.

Kemping – teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne) umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się cztery kategorie kempingów: najwyższa – 4 gwiazdki, najniższa – 1 gwiazdka.

Pole biwakowe – wydzielone miejsce w terenie zadrzewionym, niestrzeżone, oznakowane i ogrodzone prowizorycznie, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu biwakowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne.

Hostel – obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia/łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe.

Zakład uzdrowiskowy – zakład opieki zdrowotnej położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska.

Pokoje gościnne (kwatery prywatne) – rodzaj obiektu indywidualnego zakwaterowania, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników), wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Kwaterna agroturystyczna – rodzaj obiektu indywidualnego zakwaterowania, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Pozostałe niesklasyfikowane – obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części, pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe, itp.

Complex of tourist cottages – a tourist cottage – a building without a basement, with no more than four rooms, adapted to the provision of hotel-type services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and also may formally belong to other accommodation facilities.

A **camping site** – an area usually wooded, guarded, illuminated, having a permanent reception service and equipped with facilities (sanitary, catering, recreation) enabling tourists to stay in tents, mobile caravans, as well as preparing meals and parking motor vehicles. Depending on the equipment and range of services provided, four categories of camping sites are distinguished: the highest – 4 stars, the lowest – 1 star.

A **tent camp site** – a separate place in wooded land, unguarded, marked and fenced provisionally, allowing tourists to stay in tents. On the tent camp site there are drinking water collection points, basic sanitary facilities and recreation areas.

A **hostel** – an accommodation facility with a standard differing from hotels and similar facilities mainly by the number of places in rooms, bunk beds and sharing parts of equipment and rooms for guests (e.g. shared kitchen/bathroom). Characteristic of the hostel is renting a bed, not a room. Rooms in hostels are usually dorms (dormitory rooms), as well as individual rooms: 1-, 2- and 3-bed.

A **health establishment** – a health care facility located in a spa and using the natural therapeutic resources of a spa when providing health services.

Rooms for rent (private accommodation) – a type of individual accommodation, comprising of furnished rooms and premises (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other residential buildings belonging to natural or legal persons (excluding farmers), rented to tourists for accommodation for a fee.

An **agrotourism lodging** – a type of individual accommodation facility, with rooms and residential houses as well as farm buildings (after adaptation) on rural farms (agricultural, breeding, gardening or fishing), owned by farmers, rented to tourists for accommodation for a fee.

Other not classified facilities (other miscellaneous facilities) – objects that, when not fully used in accordance with their purpose or in part, function as an accommodation facility for tourists. These are, among others, student dormitories, boarding schools, sport and recreational centres etc.

6. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

7. **Placówki gastronomiczne** w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu, bez względu na właściciela i dostępność (ogólnodostępne, tylko dla gości).

Do **placówek gastronomicznych** zaliczono: restauracje, bary i kawiarnie oraz punkty gastronomiczne.

Restauracja to zakład gastronomiczny z pełną obsługą kelnerską oferujący całodziennie wyżywienie o szerokim asortymencie potraw i napojów.

Do **barów i kawiarni** zaliczono także winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie, itp.

Do **punktów gastronomicznych** zaliczono również smażalnię, pijalnię, lodziarnie, bufety (w tym podawanie śniadań).

8. Dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 VII oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca. Przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc.

9. Przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część była dostępna dla turystów (niezależnie od tego czy był on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie.

10. **Nominalną liczbę miejsc noclegowych** obliczono jako sumę miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

11. **Nominalna liczba pokoi** to suma pokoi przygotowywanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

12. **Korzystający z noclegów** to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu, tj. zostały zameldowane. Osoby przebywające na przełomie dwóch miesięcy są liczone jeden raz. Nie wykazywane są osoby, które wniosły opłatę, ale z usług nie skorzystały.

13. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

14. **Wynajęte pokoje** dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych to suma pokoi wynajętych w każdym dniu działalności obiektu, bez względu na liczbę osób (turystów) nocujących w tych pokojach.

15. **Udzielone noclegi** obliczono jako liczbę osób (turystów) pomnożoną przez liczbę dni (nocy) ich pobytu.

6. Objects and places in objects temporarily closed due to reconstruction, renovation, etc. are not taken into account in information on tourist accommodation establishments and bed places.

7. **Catering establishments** in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment, regardless of the owner and availability (public, only for guests).

Catering establishments include: restaurants, bars and cafes as well as food stands.

A **restaurant** is a catering establishment with full waiter service offering full board with a wide assortment of dishes and drinks.

Bars and cafes include also wine houses, beer halls, canteens, etc.

Food stands also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars (including serving breakfast).

8. Data on the number of establishments and bed places cover all facilities open on 31 VII and facilities closed on that day, but open on other days of the month under examination. The maximum number of places has been adopted for them.

9. An active (open) object is understood as an object at least a part of which was available to tourists (regardless of whether it was actually used) during the period considered.

10. The **nominal number of bed places** was calculated as the sum of bed places prepared for tourists on each day of the operation of the establishment.

11. The **nominal number of rooms** was calculated as the sum of rooms prepared for tourists on each day of the operation of the establishment.

12. **Tourists accommodated** are persons (tourists) who have started their stay in the facility in a given month, i.e. they have been registered. Persons staying at the turn of two months are counted once. Persons who paid a fee, but have not used the services are not presented.

13. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

14. **Rooms rented** for hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities is the sum of rooms rented on each day of operation of the facility, regardless of the number of persons (tourists) staying in these rooms.

15. **Nights spent (overnight stay)** are calculated as the number of persons (tourists) multiplied by the number of days (nights) of their stay.

16. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

17. **Szlaki turystyczne** są to trasy wytyczone dla turystów w terenach o dużych walorach krajoznawczych (z uwzględnieniem warunków bezpieczeństwa turystów i przepisów o ochronie środowiska) oznaczone umownymi znakami umożliwiającymi odnalezienie właściwej drogi (zalecanej lub obowiązkowej). Długości szlaków turystycznych obejmują zarówno te, które zostały wytyczone i znajdują się pod opieką oddziałów PTTK, jak i te będące poza ewidencją PTTK.

18. Dane o **podmiotach wpisanych do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych (CEOTiPT)** pochodzą ze stron Ministerstwa Sportu i Turystyki. Ewidencja prowadzona jest na podstawie danych wprowadzanych do systemu informatycznego oraz przesłanych przez marszałka województwa kopii dokumentów stanowiących podstawę wpisu do Ewidencji. Każdy marszałek województwa prowadzi rejestr organizatorów turystyki i pośredników turystyki, zarejestrowanych w danym województwie. Dane zostały pozyskane w dniu 19.06.2018 r. ze stron Ministerstwa Sportu i Turystyki.

19. **Turystyka kwalifikowana** jest najwyższą formą specjalizacji turystycznej. Uprawianie jej wymaga przygotowania psychofizycznego na trudy, umiejętności zachowania się w środowisku naturalnym i w obiektach turystycznych, a w niektórych przypadkach potwierdzone przez właściwe organizacje – umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym, głównie lokomocyjnym (rowerem, żaglówką, nartami, sprzętem do nurkowania itp.).

20. **Turystyka uzdrowiskowa** jest jedną z form turystyki zdrowotnej, która polega na świadomym i dobrowolnym udaniu się na pewien okres poza miejsce zamieszkania, w czasie wolnym od pracy, w celu regeneracji ustroju, dzięki aktywnemu wypoczynkowi fizycznemu i psychicznemu. W przypadku turystyki uzdrowiskowej jest ona utożsamiana z podróżowaniem do miejscowości uzdrowiskowych oraz ściśle powiązana z lecznictwem uzdrowiskowym.

16. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

17. **Tourist trails** are trails designated for tourists in areas possessing substantial sightseeing value (taking into account tourist safety conditions and environmental protection regulations) and marked with conventional signs which make it possible to remain on the trail (recommended or obligatory). Lengths of tourist trails include those that have been delineated and are under the care of the PTTK branches, as well as those that are outside the PTTK register.

18. Data on **entities recorded in the Central Register of Tourism Organizers and Tourist Agents (the CEOTiPT)** are derived from the websites of the Ministry of Sport and Tourism. Records are kept on the basis of data entered into the IT system and copies of documents sent by the Marshal of the Voivodship that constitute the basis for entry into the Register. Each marshal of the voivodship keeps a register of tourism organizers and tourism agents registered in a given voivodship. The data was obtained on 19.06.2018 from the websites of the Ministry of Sport and Tourism.

19. **Qualified tourism** is the highest form of tourist specialization. Practicing it requires psychophysical preparation for hardships, abilities to behave in the natural environment and in tourist facilities, and in some cases confirmed by appropriate organizations – skills in using tourist equipment, mainly locomotion (bicycle, sailboat, skis, diving equipment, etc.).

20. **Spa tourism** is one of the forms of health tourism, which is based on a conscious and voluntary going for a period of time away from home, in the free time from work, in order to regenerate the system, thanks to active physical and mental relaxation. In the case of health tourism it is equated with traveling to spa towns and closely related to health resort treatment.

21. **Zakład lecznictwa uzdrowiskowego** – to zakład leczniczy albo jednostka lub komórka organizacyjna zakładu leczniczego, w której podmiot leczniczy wykonuje działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne lub stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w rozumieniu przepisów ustawy o działalności leczniczej, działający na obszarze uzdrowiska, utworzony w celu udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, w ramach kierunków leczniczych i przeciwwskazań ustalonych dla danego uzdrowiska z wykorzystaniem warunków naturalnych uzdrowiska.

Do zakładów lecznictwa uzdrowiskowego należą: szpitale uzdrowiskowe, sanatoria uzdrowiskowe, szpitale uzdrowiskowe dla dzieci i sanatoria uzdrowiskowe dla dzieci, przychodnie uzdrowiskowe, zakłady przyrodolecznictwa, szpitale i sanatoria w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych.

22. W związku z włączeniem Polski do obszaru i Systemu Informacyjnego Schengen, **dane Straży Granicznej o przyjazdach i wyjazdach z Polski** obejmują ruch graniczny na granicy Polski z krajami spoza strefy Schengen i dotyczą kontroli i rejestracji osób spoza Unii Europejskiej lub państw, które nie stosują przepisów dorobku Schengen bądź stosują je tylko częściowo.

23. W skład **Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii**, utworzonej na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. poz. 730), wchodzi miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy i Zabrze, gminy o statusie miasta: Będzin, Bieruń, Czeladź, Imielin, Knurów, Łęczyny, Łaziska Górne, Mikołów, Pyskowice, Radzionków, Sławków, Tarnowskie Góry i Wojkowice oraz gminy: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Siewierz, Sośnicowice, Świerklaniec, Wyry i Zbrosławice.

24. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników z tytułu zaokrągleń mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

25. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

21. A **health resort facility** – a medical facility or a unit or organizational unit of a treatment facility in which the health care entity performs outpatient or stationary medical activities and 24-hour health services, as understood in the Act on Medical Activity, operating in the area of a spa, established to provide health care services in the field of health resort treatment or rehabilitation, as part of curative directions and contraindications established for a given health resort using the natural conditions of the spa.

Health resort facilities include: health resort hospitals, sanatoriums, health resort hospitals for children and sanatoriums for children, health resort departments, physiotherapy centres, hospitals and sanatoria in arranged underground mining excavations.

22. In connection with Poland's accession to the Schengen area and to the Schengen **Information System, data from the Border Guard on arrivals and departures from Poland** include border traffic at the Polish border with countries outside the Schengen area and concern the control and registration of citizens from outside the European Union or countries which do not apply or only partially apply the Schengen regulations.

23. The **Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis**, created on the basis of art. 4 par. 1 of the Act of 9 March 2017 on the Metropolitan Union in śląskie voivodship (Journal of Laws, item 730), includes cities with powiat status: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy and Zabrze, gminas with city status: Będzin, Bieruń, Czeladź, Imielin, Knurów, Łęczyny, Łaziska Górne, Mikołów, Pyskowice, Radzionków, Sławków, Tarnowskie Góry and Wojkowice, and gminas: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Siewierz, Sośnicowice, Świerklaniec, Wyry and Zbrosławice.

24. Due to electronic data processing, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

25. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.